

รายงานผลการดำเนินโครงการ
เรื่อง
การติดตามผลการดำเนินงานบริการวิชาการแก่ชุมชนในภาคกลาง



สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2556

ชื่อเรื่องงานวิจัย : รายงานผลการดำเนินโครงการ เรื่อง การติดตามผลการดำเนินงานบริการ
วิชาการแก่ชุมชนในภาคกลาง
ชื่อผู้วิจัย : บุญสม เล้าพูนพิทยะ
ปีที่วิจัย : 2556

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้เป็นการติดตามผลการดำเนินงานบริการวิชาการแก่ชุมชนในภาคกลาง โดยมีจุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานโครงการบริการวิชาการที่ยั่งยืนของสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยใช้วิธีการประเมินผลหลังสิ้นสุดโครงการในรูปแบบซีบีพี (CIPP model) ที่เป็นการประเมินผลผลิตของโครงการซึ่งห้องสมุดได้ดำเนินการให้แก่โรงเรียนในภาคกลาง จำนวน 3 โรงเรียน (กรุงเทพมหานคร และลพบุรี) กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยผู้บริหาร จำนวน 3 คน อาจารย์ จำนวน 48 คน และนักเรียน จำนวน 338 คน ในโรงเรียนบ้านวังตาอินทร์ จังหวัดลพบุรี โรงเรียนสุเหร่าบ้านดอน จังหวัด กรุงเทพมหานคร และห้องสมุดพระพุฒาจารย์ (โต พรหมรังสี) วัดระฆังโฆสิตาราม จังหวัดกรุงเทพมหานคร โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วยแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ผู้บริหารโรงเรียน แบบสอบถามนิสัยรักการอ่าน แบบสอบถามพฤติกรรมการใช้ห้องสมุด และแบบสอบถามความพึงพอใจต่อบริการห้องสมุดของนักเรียน แบบสัมภาษณ์การให้การสนับสนุนของครู แบบสอบถามพฤติกรรมการใช้ห้องสมุด และแบบสอบถามความพึงพอใจต่อบริการห้องสมุดของครู ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จในการดำเนินงานห้องสมุดตามที่คณะของผู้บริหารโรงเรียน ได้แก่ บุคลากร เมื่อสรุปข้อมูลพบว่าปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานโครงการบริการวิชาการที่ยั่งยืนของสำนักหอสมุดกลางนั้น ประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียน และบุคลากร ดังนั้นแนวทางในการจัดดำเนินงานโครงการบริการวิชาการที่ยั่งยืนของสำนักหอสมุดกลางจึงประกอบด้วย (1) การศึกษาความต้องการของชุมชน (2) ความพร้อมของชุมชน และ (3) การกำหนดรูปแบบการจัดบริการวิชาการแก่ชุมชน

Research Title : A Follow-Up Study of Community Service Project in Central
Region Launched by Staff at Central Library, SWU
Researcher : Boonsom Laopoonpitaya
Year : 2013

Abstract

This study aimed to investigate factor affecting sustainable community service project launched by staff at Central Library, Srinakharinwirot University through CIPP model. Here, we focused at projects around the central region of Thailand including 3 schools in Bangkok and Lopburi province. The subjects comprised 3 school administrators, 48 teachers and 338 students at Banwungta-in School, Suroabandon School, and Somdej Phra Buddhajan (Toh Brahmarangsi) Library by stratified random sampling. The research instrument included semi-structured interview, questionnaire concerning student's reading habit, library usage and satisfaction, and teacher' library usage and satisfaction. The results indicated that factor affecting community service project launched by staff at Central Library included school administrator and staff, hence the guideline for performing community service project could be as (1) community need survey, (2) community readiness, and (3) provision of community service model.

คำนำ

โครงการติดตามผลการดำเนินงานบริการวิชาการแก่ชุมชนในภาคกลางได้รับทุนอุดหนุนวิจัย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2553 และได้ดำเนินการเก็บข้อมูลมาตั้งแต่ ปี 2554 โดยมีจุดมุ่งหมายส่วนหนึ่ง เพื่อหาคำตอบของผลการดำเนินงานให้บริการวิชาการแก่ชุมชนของสำนักหอสมุดกลางที่ได้ดำเนินการมา ตั้งแต่ในช่วงปี 2549 เป็นต้นมา ซึ่งบุคลากรของสำนักหอสมุดกลางได้ดำเนินการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียน ตามภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศ ดังนั้น งานวิจัยเล่มนี้จึงแสดงข้อมูลของผลการดำเนินงานบริการวิชาการ ที่จัดให้แก่โรงเรียนต่าง ๆ ว่าส่งผลต่อการดำเนินงานของห้องสมุดอย่างต่อเนื่องอย่างไร ตลอดจนส่งผลต่อการเสริมสร้างนิสัยรักการอ่านแก่นักเรียนหรือไม่อย่างไร ทั้งนี้เพื่อนำผลข้อมูลที่ได้ไปปรับปรุงแนวทางการดำเนินงานบริการวิชาการแก่ชุมชนและสังคมที่สอดคล้องกับบริบทของชุมชนนั้น ๆ ต่อไป

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณ ผู้อำนวยการสำนักหอสมุดกลาง คณะทำงานเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อการวิจัย ตลอดจนผู้ให้ข้อมูลซึ่งประกอบด้วยผู้บริหาร อาจารย์ และนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งมีส่วนทำให้เกิดผลสำเร็จของผลงานวิจัย มา ณ ที่นี้

บุญสม เล้าพูนพิทยะ
มีนาคม 2556

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย.....	2
ขอบเขตของโครงการวิจัย.....	2
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	3
กรอบแนวความคิดโครงการวิจัย.....	3
2 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	4
การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	4
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	4
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	5
การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	5
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	8
ห้องสมุดโรงเรียนสุเหร่าบ้านดอน.....	8
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลโรงเรียนสุเหร่าบ้านดอน.....	10
ห้องสมุดพระพุฒาจารย์ (โต พรหมรสี).....	16
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลห้องสมุดพระพุฒาจารย์ (โต พรหมรสี).....	18
ห้องสมุดโรงเรียนบ้านวังตาอินทร์.....	21
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลห้องสมุดโรงเรียนบ้านวังตาอินทร์.....	22
4. การอภิปรายผล.....	30
ผลการประเมินแบบชิปปี้.....	30
สรุปปัจจัยที่เอื้อต่อการความสำเร็จในการดำเนินงานห้องสมุดตามทัศนะของผู้บริหาร.....	35
สรุปปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานในโครงการบริการวิชาการที่ยั่งยืนของสำนักหอสมุดกลาง	35
แนวทางในการจัดโครงการบริการวิชาการที่ยั่งยืนของสำนักหอสมุดกลาง.....	38
บรรณานุกรม.....	39
ภาคผนวก.....	41

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้ดำเนินโครงการบริการวิชาการแก่ชุมชนต่างๆ ทั้งในภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคตะวันออก และภาคกลาง โดยดำเนินการปรับปรุงห้องสมุดโรงเรียนให้ได้มาตรฐานในด้านต่าง ๆ อาทิเช่น การจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ การวิเคราะห์หมวดหมู่หนังสือ การสร้างฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุด การจัดกายภาพห้องสมุด การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้โรงเรียนได้ใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนต่อไป

สำหรับห้องสมุดโรงเรียนในเขตพื้นที่ภาคกลางซึ่งได้ดำเนินการไปแล้วมี ดังนี้

1. โครงการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนบ้านวังตาอินทร์ จังหวัดลพบุรี สำนักหอสมุดกลางร่วมกับ “กลุ่มสาริกา” ดำเนินการจัดซื้อหนังสือ วัสดุสื่อการเรียนการสอน ครุภัณฑ์ห้องสมุด รวมทั้งการวิเคราะห์หมวดหมู่หนังสือ การปรับปรุงทางกายภาพของห้องสมุด ตลอดจนการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน โดยดำเนินงานระหว่าง วันที่ 25 พฤศจิกายน 2547 – 15 กุมภาพันธ์ 2548

2. โครงการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนสุเหร่าบ้านดอน กรุงเทพมหานคร สำนักหอสมุดกลางได้วางแผนและวางขั้นตอนการดำเนินงาน โดยจัดให้มีการสำรวจทรัพยากรสารสนเทศ การสร้างฐานข้อมูลเพื่อการสืบค้นด้วยระบบอัตโนมัติ การกรอกข้อมูลหนังสือในแผ่นบันทึกรายการ การวิเคราะห์หมวดหมู่หนังสือ การจัดกายภาพห้องสมุด รวมทั้งฝึกอบรมครูเพื่อให้สามารถวิเคราะห์หมวดหมู่หนังสือและลงรายการฐานข้อมูลได้อย่างถูกต้อง โดยดำเนินงานระหว่างวันที่ 3 เมษายน - 30 กันยายน 2549

3. โครงการปรับปรุงห้องสมุดพระพุฒาจารย์ (โต พรหมรังสี) วัดระฆังโฆสิตารามวรมหาวิหาร กรุงเทพมหานคร สำนักหอสมุดกลางดำเนินงานภายใต้โครงการทอดกฐินพระราชทานประจำปี 2550 ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เนื่องจากห้องสมุดเป็นอาคารเอกเทศ จึงสำรวจลักษณะทางกายภาพ จำนวนทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุด จำนวนผู้ใช้ และฐานข้อมูลสารสนเทศ เพื่อวางแผนปรับปรุงทางกายภาพด้วยการปรับเปลี่ยนครุภัณฑ์ ซ่อมแซมครุภัณฑ์ที่ชำรุด ปรับการจัดวางครุภัณฑ์ จัดสรรงบประมาณในการจัดหาหนังสือและวารสารโดยการซื้อและขอบริจาค ดำเนินการวิเคราะห์หมวดหมู่หนังสือ และบันทึกลงในฐานข้อมูล จัดเตรียมตัวเล่ม และจัดเรียงชั้นชั้นตามหลักเกณฑ์ทางบรรณารักษศาสตร์ จากนั้นได้อบรมการใช้โปรแกรมห้องสมุดอัตโนมัติ โปรแกรม Library 2000 แก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานบรรณารักษ์ และการฝึกอบรมการใช้ห้องสมุดให้กับพระภิกษุ สามเณร แม่ชี และผู้สนใจทั่วไป โดยดำเนินงานระหว่างวันที่

3 เมษายน – 30 กันยายน 2550

จากการดำเนินงานให้แก่พื้นที่ทั้ง 3 แห่ง จึงขอสรุปกิจกรรมของโครงการบริการวิชาการแก่ชุมชนที่จัดให้แก่ห้องสมุดโรงเรียนว่าประกอบไปด้วย

1. การปรับปรุงทางกายภาพ ได้แก่ การพัฒนาบริเวณนั่งอ่าน/ชั้นวางหนังสือ และการบรรยายส่งเสริมการใช้ห้องสมุด
2. การจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ ได้แก่ การจัดหาหนังสือและวัสดุห้องสมุด
3. การวิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุด
4. การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ได้แก่ การส่งเสริมการอ่านภาษาไทย การส่งเสริมการอ่านภาษาอังกฤษ การสอนศิลปะ

จากการดำเนินงานดังกล่าวข้างต้น สำนักหอสมุดกลางจึงมีความประสงค์ที่จะทราบผลการดำเนินงานที่เป็นรูปธรรม วิธีการหนึ่งคือการประเมินโครงการบริการวิชาการที่จัดให้แก่ชุมชน ทั้งนี้เพื่อนำผลการประเมินไปปรับปรุงการดำเนินงานในทุกด้าน เพื่อค้นหาปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานโครงการบริการวิชาการแก่ชุมชนที่ยั่งยืนแก่ห้องสมุดโรงเรียน และสามารถนำมาพัฒนาและปรับปรุงการดำเนินโครงการบริการวิชาการแก่ชุมชนที่ยั่งยืนของสำนักหอสมุดกลางได้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานในโครงการบริการวิชาการที่ยั่งยืนของสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ขอบเขตของโครงการวิจัย

1. กระบวนการโครงการวิจัย การประเมินผลการดำเนินงานโครงการบริการวิชาการแก่ชุมชนของสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ดำเนินงานตามปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานตามโครงการบริการวิชาการแก่ชุมชนที่ยั่งยืนของสำนักหอสมุดกลางดังที่กำหนดไว้ในระยะที่ 2 แล้ว กำหนดเป็นต้นแบบการให้บริการวิชาการแก่ชุมชนที่ยั่งยืน

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากร คือ โรงเรียนภายใต้โครงการบริการวิชาการแก่ชุมชนเขตพื้นที่ภาคกลาง จำนวน 3 แห่ง ได้แก่ 1) โรงเรียนบ้านวังตาอินทร์ จังหวัดลพบุรี 2) โรงเรียนสุเหร่าบ้านดอน กรุงเทพมหานคร และ 3) วัดระฆังโฆสิตารามวรมหาวิหาร กรุงเทพมหานคร ประกอบด้วยผู้บริหาร อาจารย์ และนักเรียน

กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วยผู้บริหาร อาจารย์ และนักเรียนในโรงเรียนภายใต้โครงการบริการวิชาการแก่ชุมชนเขตพื้นที่ภาคกลาง 3 แห่งข้างต้น ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 3 คน อาจารย์ จำนวน 48 คน นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 68 คน นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 54 คน นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 46 คน นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 170 คน โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การประเมินโครงการ หมายถึง กระบวนการการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลของการดำเนินโครงการและพิจารณาปัจจัยถึงจุดเด่นหรือจุดด้อยของโครงการนั้นอย่างมีระบบแล้วตัดสินใจว่าจะปรับปรุงแก้ไขโครงการนั้นเพื่อการดำเนินงานต่อไปหรือจะยุติการดำเนินงานโครงการนั้นเสีย

2. การประเมินโครงการแบบชิปปี้ (CIPP model) หมายถึง การประเมินที่เป็นกระบวนการต่อเนื่องเพื่อให้ได้สารสนเทศสำหรับการตัดสินใจ แบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ

- ด้านบริบท (Context) ได้แก่ วัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการบริการวิชาการแก่ชุมชน

- ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ได้แก่ 1) ความพร้อมของผู้บริหารโรงเรียน 2) ความพร้อมของบุคลากรในโรงเรียน 3) การจัดสรรงบประมาณ

- ด้านกระบวนการ (Process) ได้แก่ 1) การจัดท่างายภาพ 2) การจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ

3) กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

- ด้านผลผลิต (Output) ได้แก่ 1) พฤติกรรมการใช้ห้องสมุดของนักเรียน 2) พฤติกรรมการใช้ห้องสมุดของครู 3) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการดำเนินงานห้องสมุด 4) ความพึงพอใจของครูที่มีต่อการดำเนินงานห้องสมุด

กรอบแนวความคิดของโครงการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการประเมินหลังสิ้นสุดโครงการ ในรูปแบบชิปปี้ (CIPP model) ที่เป็นการประเมินผลผลิตของโครงการ เป็นการประเมินที่มุ่งตอบคำถามว่าโครงการประสบความสำเร็จตามแผนที่วางไว้หรือไม่ ผลผลิตเป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือไม่ สำหรับการประเมินหลังสิ้นสุดโครงการ ใช้เทคนิคการประเมินด้วยการติดตามผล (Follow-up study) โดยผลการประเมินนี้จะให้ข้อมูลสำหรับการพิจารณาแนวทางในการจัดบริการวิชาการแก่ชุมชนที่ยั่งยืนต่อไป

บทที่ 2

วิธีการดำเนินการวิจัย

การติดตามผลการดำเนินงานบริการวิชาการแก่ชุมชนในภาคกลาง ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 3 คน อาจารย์ จำนวน 48 คน ในโรงเรียนสุเหร่าบ้านดอน กรุงเทพมหานคร โรงเรียนบ้านวังตาอินทร์ จังหวัดลพบุรี และห้องสมุดพระพุฒาจารย์ (โต พรหมรังสี) วัดระฆังโฆสิตารามวรมหาวิหาร กรุงเทพมหานคร
2. กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยผู้ใช้ห้องสมุดที่เป็นครูและนักเรียน ดังนี้

สถานที่	ครู	นักเรียน. ป.4	นักเรียน ป.5	นักเรียน. ป.6	นักเรียน ม. 1-3	รวม
โรงเรียนสุเหร่าบ้านดอน กทม.	19	46	33	28	103	229
ห้องสมุดพระพุฒาจารย์ กทม.	15	-	-	-	-	15
โรงเรียนบ้านวังตาอินทร์ ลพบุรี	14	22	21	18	67	142

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

- 1) แบบสัมภาษณ์ผู้บริหาร ประกอบด้วยข้อคำถามแบบเลือกตอบและปลายเปิด
- 2) แบบสอบถามเกี่ยวกับนิสัยรักการอ่านของนักเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา
- 3) แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้ห้องสมุดของนักเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา
- 4) แบบสอบถามเกี่ยวกับความพึงพอใจต่อบริการของห้องสมุดของนักเรียน
- 5) แบบสอบถามพฤติกรรมการใช้ห้องสมุด และความพึงพอใจต่อบริการของห้องสมุดของครู

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยตั้งคณะทำงานเพื่อเดินทางไปเก็บรวบรวมข้อมูลในแต่ละแห่ง โดยดำเนินการเก็บข้อมูล แต่ละแห่ง ดังนี้

วันที่ 19 กรกฎาคม 2554 โรงเรียนสุเหร่าบ้านดอน กรุงเทพมหานคร

วันที่ 26 กรกฎาคม 2554 ห้องสมุดพระพุดาจารย์ (โต พรหมรังสี) วัดระฆังโฆสิตาราม

กรุงเทพมหานคร

วันที่ 23 สิงหาคม 2554 โรงเรียนบ้านวังตาอินทร์ จังหวัดลพบุรี

คณะทำงานได้รับข้อมูลสมบูรณ์กลับคืนมา ดังนี้

สถานที่	ผู้บริหาร	ครู	นักเรียน. ป.4	นักเรียน ป.5	นักเรียน. ป.6	นักเรียน ม. 1-3
โรงเรียนสุเหร่าบ้านดอน กทม.	1	19	46	33	28	103
ห้องสมุดพระพุดาจารย์ กทม.	1	15	-	-	-	-
โรงเรียนบ้านวังตาอินทร์ ลพบุรี	1	14	22	21	18	67
รวม	3	48	68	54	46	170

* ไม่สามารถเก็บข้อมูลผู้ใช้ที่เป็นนักเรียนได้เนื่องจากห้องสมุดไม่ได้เปิดทำการแบบปกติ

การจัดการกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้รับแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามกลับคืนมาแล้ว ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1. นำข้อมูลในข้อความแบบเลือกตอบมาแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ จากนั้นแจกแจงตามความถี่ของการเข้าใช้ห้องสมุด วัตถุประสงค์ของการเข้าใช้ห้องสมุด ช่วงเวลาที่เข้าใช้ห้องสมุด การยืมหนังสือออกนอกห้องสมุด และประเภทของหนังสือที่ชอบอ่าน ดังนี้

กำหนดความถี่ของการเข้าใช้ห้องสมุด 3 ระดับ ดังนี้

มาก	หมายถึง	5 วัน/สัปดาห์
ปานกลาง	หมายถึง	3 - 4 วัน/สัปดาห์
น้อย	หมายถึง	1 - 2 วัน/สัปดาห์

2. นำข้อมูลจากแบบสอบถามนิสัยรักการอ่าน มาแจกแจงความถี่ โดยกำหนดค่าน้ำหนัก ดังนี้

จริงมาก	กำหนดให้	4 คะแนน
จริง	กำหนดให้	3 คะแนน
ไม่จริง	กำหนดให้	2 คะแนน
ไม่จริงเลย	กำหนดให้	1 คะแนน

จากนั้นนำมาคำนวณหาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็นรายชื่อ โดยมีการแปลความหมายค่าเฉลี่ย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2535: 100)

ค่าเฉลี่ย	3.51 – 4.00	หมายถึง	จริงมาก
ค่าเฉลี่ย	2.51 – 3.50	หมายถึง	จริง
ค่าเฉลี่ย	1.51 – 2.50	หมายถึง	ไม่จริง
ค่าเฉลี่ย	1.00 – 1.50	หมายถึง	ไม่จริงเลย

3. นำข้อมูลจากแบบสอบถามด้านความพึงพอใจที่มีต่อบริการห้องสมุดที่เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 4 ระดับ มาแจกแจงความถี่ โดยกำหนดค่าน้ำหนัก ดังนี้

มีความพึงพอใจพอใจมากที่สุด	กำหนดให้	4 คะแนน
มีความพึงพอใจพอใจมาก	กำหนดให้	3 คะแนน
มีความพึงพอใจพอใจน้อย	กำหนดให้	2 คะแนน
มีความพึงพอใจพอใจน้อยที่สุด	กำหนดให้	1 คะแนน

จากนั้นนำมาคำนวณหาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็นรายข้อ โดยมีการแปลความหมายค่าเฉลี่ย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2535: 100)

ค่าเฉลี่ย	3.51-4.00	หมายถึง	พอใจมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	2.51-3.50	หมายถึง	พอใจมาก
ค่าเฉลี่ย	1.51-2.50	หมายถึง	พอใจน้อย
ค่าเฉลี่ย	1.00-1.50	หมายถึง	พอใจน้อยที่สุด

4. นำข้อมูลจากแบบสอบถามด้านการให้การสนับสนุนการพัฒนาห้องสมุดที่เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ มาแจกแจงความถี่ โดยกำหนดค่าน้ำหนัก ดังนี้

มีการสนับสนุนมากที่สุด	กำหนดให้	5 คะแนน
มีการสนับสนุนมาก	กำหนดให้	4 คะแนน
มีการสนับสนุนพอประมาณ	กำหนดให้	3 คะแนน
มีการสนับสนุนน้อย	กำหนดให้	2 คะแนน
มีการสนับสนุนน้อยที่สุด	กำหนดให้	1 คะแนน

จากนั้นนำมาคำนวณหาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็นรายข้อ โดยมีการแปลความหมายค่าเฉลี่ย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2545: 103)

ค่าเฉลี่ย	4.51 - 5.00	หมายถึง	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	3.51 - 4.50	หมายถึง	มาก
ค่าเฉลี่ย	2.51 - 3.50	หมายถึง	พอประมาณ
ค่าเฉลี่ย	1.51 - 2.50	หมายถึง	น้อย
ค่าเฉลี่ย	1.00 - 1.50	หมายถึง	น้อยที่สุด

5. นำข้อมูลจากแบบสอบถามด้านความพึงพอใจที่มีต่อบริการห้องสมุดของครูที่เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 4 ระดับ มาแจกแจงความถี่ โดยกำหนดค่าน้ำหนัก ดังนี้

มีความพึงพอใจมากที่สุด	กำหนดให้	4 คะแนน
มีความพึงพอใจมาก	กำหนดให้	3 คะแนน
มีความพึงพอใจน้อย	กำหนดให้	2 คะแนน
มีความพึงพอใจน้อยที่สุด	กำหนดให้	1 คะแนน

จากนั้นนำมาคำนวณหาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็นรายข้อ โดยมีการแปลความหมาย ค่าเฉลี่ย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2535: 100)

ค่าเฉลี่ย	3.51-4.00	หมายถึง	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	2.51-3.50	หมายถึง	มาก
ค่าเฉลี่ย	1.51-2.50	หมายถึง	น้อย
ค่าเฉลี่ย	1.00-1.50	หมายถึง	น้อยที่สุด

6. นำข้อมูลในส่วนของแบบสอบถามแบบปลายเปิดมาแจกแจงความถี่ และพรรณนา

7. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วยค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน



บทที่ 3

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การติดตามผลการดำเนินงานบริการวิชาการแก่ชุมชนในภาคกลาง ของ สำนักหอสมุดกลางในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานในโครงการบริการ วิชาการที่ยั่งยืนของสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยการใช้แบบสอบถามนักเรียน และครู และแบบสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งปรากฏผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังรายละเอียดต่อไปนี้

ห้องสมุดโรงเรียนสุเหร่าบ้านดอน

โรงเรียนสุเหร่าบ้านดอนเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดกรุงเทพมหานคร มีจำนวนนักเรียนรวมทั้งสิ้น 404 คน เปิดสอนตั้งแต่ชั้นเด็กเล็กถึงมัธยมศึกษาปีที่ 3 นักเรียนส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม (จำนวน 240 คน) และมีครูผู้สอนจำนวน 19 คน ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียน 1 คน โดยมีนางสุคนธ์ พงศ์วัฒนา วิจิตร เป็นผู้อำนวยการโรงเรียน ณ วันที่สัมภาษณ์ (19 กรกฎาคม 2554) ปฏิบัติหน้าที่ผู้บริหารโรงเรียน สุเหร่าบ้านดอนมาแล้ว เป็นเวลา 1 ปี 6 เดือน ส่วนผู้ช่วยผู้อำนวยการเพิ่งเข้ารับตำแหน่งในปีการศึกษา 2554 จำนวนครูผู้สอน รวม 19 คน เป็นชาย 4 คนหญิง 15 คน อายุระหว่าง 27 - 54 ปี ประสบการณ์การ สอน มีตั้งแต่ 1 - 30 ปี ครูที่สอนระดับอนุบาล มีจำนวน 1 คน ระดับประถมศึกษา 15 คน และระดับ มัธยมศึกษา 10 คน วุฒิการศึกษา ปริญญาตรีและปริญญาโท จากสาขาวิชาต่างๆ ได้แก่ ภาษาอังกฤษ เทคโนโลยีการศึกษา จิตวิทยา ศิลปะ พลศึกษา การประถมศึกษา เคมี ดุริยางค์ไทย คหกรรมศาสตร์ ภาษาไทย วิทยาศาสตร์ทั่วไป วิทยาศาสตร์การกีฬา การวัดและประเมินผลการศึกษาบรรณารักษศาสตร์ คณิตศาสตร์ เป็นต้น นักเรียนที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างมี จำนวน 107 คน แบ่งเป็นระดับประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 46 คน ระดับประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 33 คน และระดับประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 28 คน และ นักเรียนระดับมัธยมศึกษา 1 - 3 จำนวน 103 คน

ห้องสมุดโรงเรียนตั้งอยู่ภายในอาคารเรียน ขนาด 1 ห้องเรียน พร้อมด้วยโต๊ะนั่งอ่าน 5 ตัว และเก้าอี้ 22 ตัว คอมพิวเตอร์ใช้งานจำนวน 5 เครื่อง และเพื่อการสืบค้น 1 เครื่อง สภาพชั้นหนังสือ และสภาพห้องสมุดโดยรวม มีสภาพดี แต่เนื่องจากโต๊ะนั่งอ่านมีขนาดใหญ่กว่าโต๊ะมาตรฐานโรงเรียน และ พื้นที่ค่อนข้างคับแคบ ทำให้การจัดสภาพทางกายภาพค่อนข้างแน่น นอกจากนี้ยังใช้เป็นห้องเรียนสำหรับ บางวิชาด้วย ห้องสมุดเปิดให้บริการ ระหว่าง 7.00- 8.30 น และ 11.30 -12.30 น. ห้องสมุดโรงเรียน ดำเนินงานในรูปของคณะกรรมการ โดยมีผู้อำนวยการโรงเรียนเป็นประธาน ครูบรรณารักษ์ 1 คน และ คณะครูอาจารย์เป็นกรรมการ รวมทั้งสิ้น 8 คน ภาระงานของครูบรรณารักษ์ประกอบด้วยภาระงาน สอน 20 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ภาระงานอื่น 5 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ และภาระงานห้องสมุด 3 ชั่วโมงต่อสัปดาห์

ลักษณะการบริหารงานห้องสมุด ผู้อำนวยการโรงเรียนเป็นผู้กำหนดนโยบายและการบริหารจัดการโดยตรง โดยมีบรรณารักษ์ และครูภาษาไทยเป็นผู้ดำเนินงานตามนโยบาย ทั้งนี้เนื่องจากที่ผ่านมา

การสับเปลี่ยนตำแหน่งผู้ช่วยผู้อำนวยการ ทำให้การบริหารงานส่วนใหญ่เป็นภาระงานของผู้ผู้อำนวยการ โรงเรียน และแม้ว่าผู้บริหารจะไม่มีนโยบายการพัฒนาห้องสมุดเป็นลายลักษณ์อักษรแต่ได้ให้การสนับสนุน ในรูปของการจัดงบประมาณแก่ห้องสมุดในการดำเนินงานกิจกรรมของห้องสมุด เช่น จัดหาหนังสือ กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน เป็นต้น

งบประมาณที่จัดให้แก่ห้องสมุดในช่วงปีที่ผ่านมา พบว่าผู้อำนวยการโรงเรียนได้จัดสรร งบประมาณประจำปี ทั้งจากหน่วยงานอื่นและงบของโรงเรียน รวมทั้งสิ้น 95,000 บาท ซึ่งเป็นเงินค่า จัดซื้อหนังสือและค่าดำเนินงานของห้องสมุด สำหรับการแสวงหาแหล่งสนับสนุนด้านการเงินและ ทรัพยากร ในอดีตเคยได้รับเงินบริจาคจากชุมชนในการพัฒนาห้องสมุด แต่ปัจจุบันชุมชนมุ่งเน้นการ ส่งเสริมศาสนาอิสลาม

ปี	งบประมาณ (บาท)	หนังสือ (เล่ม)	ผู้ใช้ (คน)	การยืม (เล่ม)	กิจกรรม (ครั้ง)
2553	100,00.00	1,056	500	1,567	2
2552	100,00.00	1,250	500	991	3
2551	-	-	-	-	-

การสนับสนุนครูบรรณารักษ์ ในด้านความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์ สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานครเคยจัดอบรมความรู้แก่ครูบรรณารักษ์เป็นระยะ สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เคยจัดอบรมแก่ครูบรรณารักษ์เมื่อคราวที่จัดกิจกรรมบริการวิชาการแก่ชุมชนโดยการจัดห้องสมุด โรงเรียนพร้อมกับการอบรมความรู้เบื้องต้นมาแล้วเช่นกัน

การสนับสนุนห้องสมุดในด้านบุคลากร ผู้อำนวยการโรงเรียนจัดการดำเนินงานของห้องสมุดใน รูปของคณะกรรมการซึ่งประกอบด้วยครูอาจารย์ที่สอนในกลุ่มวิชาต่างๆ จำนวน 8 คน นอกจากนี้ยังมี คณะนักเรียนทำหน้าที่เป็นเจ้าหน้าที่ห้องสมุดโดยใช้ชื่อว่า “กลุ่มบรรณารักษ์น้อย”

การให้ความสำคัญต่อห้องสมุดโรงเรียน ผู้อำนวยการกำหนดให้ครูผู้สอนวางแผนการสอนพร้อม ด้วยกิจกรรมที่ต้องเข้าใช้ห้องสมุด เช่น การกำหนดชั่วโมงเรียนของนักเรียนชั้นประถมปีที่ 1 – 3 ให้เข้าไป เรียนในห้องสมุดหรือการจัดกิจกรรมในโครงการรักการอ่าน หรือให้ครูบรรณารักษ์จัดกิจกรรมส่งเสริมการ อ่าน เช่น การเล่านิทาน การแนะนำหนังสือ กิจกรรมภาษาไทยวันละคำ เป็นต้น นอกจากครูบรรณารักษ์ สอนการใช้ห้องสมุดแก่นักเรียนที่เข้ามาเรียนในห้องสมุดแล้ว คณะกรรมการห้องสมุดยังจัดหนังสือไว้ตาม ห้องเรียนเป็นมุมหนังสือเล็กๆ และสับเปลี่ยนหนังสือในแต่ละชั้น เช่น กิจกรรมกระเช้าความรู้เคลื่อนได้ ต้นไม้ความรู้ เป็นต้น และเพื่อให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการห้องสมุดโดยมีการจัดตั้งชมรม ห้องสมุดโดยใช้ชื่อว่า กลุ่มบรรณารักษ์น้อย ห้องสมุดโรงเรียนไม่สามารถเปิดให้บริการนอกเวลาเรียนได้ เนื่องจากนักเรียนส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม ผู้ปกครองมีความประสงค์ให้บุตรหลานไปเรียนหลัก ศาสนาอิสลามหลังเลิกเรียนทุกวัน

การปรับปรุงพัฒนาห้องสมุด ห้องสมุดโรงเรียนได้ปรับเปลี่ยนด้านกายภาพและทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุด ตลอดจนระบบการสืบค้นข้อมูล เมื่อสำนักหอสมุดกลางได้ดำเนินกิจกรรมบริการวิชาการชุมชน เมื่อปี 2550 พบว่าเริ่มมีการดำเนินงานจัดทำห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ขึ้น โดยมีโครงการจัดหาคอมพิวเตอร์สำหรับการสืบค้นหนังสือและอินเทอร์เน็ตเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ทางโรงเรียนยังมีโครงการจัดสรรงบประมาณเพื่อการจัดหาหนังสือเพิ่มเติมด้วยโดยได้รับการสนับสนุนจากกรุงเทพมหานครเป็นหลัก ส่วนการสนับสนุนจากชุมชนไม่ค่อยสม่ำเสมอ และส่วนใหญ่เป็นการขอความร่วมมือเฉพาะเรื่องทางศาสนา

ปัจจัยที่ช่วยเกื้อหนุนความสำเร็จของห้องสมุด ผู้อำนวยการโรงเรียนมีความเห็นว่าความกระตือรือร้นของครูบรรณารักษ์เป็นส่วนที่ดึงดูดบุคลากรในโรงเรียนให้เห็นความสำคัญของห้องสมุด และเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของห้องสมุด นอกจากนี้ผู้บริหารโรงเรียนควรเป็นผู้สนับสนุนการดำเนินงานของห้องสมุดให้บรรลุผลสำเร็จได้เป็นอย่างดี

ส่วนปัญหา/อุปสรรค หรือข้อจำกัดต่างๆ ผู้อำนวยการโรงเรียนมีความเห็นว่าอุปสรรคของโรงเรียนคือการโอนย้ายของบุคลากรในระดับต่างๆ ตั้งแต่ ผู้อำนวยการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ ครูผู้สอน ซึ่งส่งผลให้นโยบายการบริหารจัดการของโรงเรียนไม่ต่อเนื่อง รวมถึงการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนจึงขาดความต่อเนื่อง อีกทั้งมีการเปลี่ยนตัวครูครูผู้รับผิดชอบในการดำเนินงานห้องสมุดบ่อยครั้ง จึงทำให้ขาดความชำนาญและทักษะที่จำเป็น

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลโรงเรียนสุเหร่าบ้านดอน

ด้านนิสัยรักการอ่าน พฤติกรรมการใช้ห้องสมุด และความพึงพอใจในการบริการของห้องสมุด ปรากฏผลดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลนิสัยรักการอ่านของนักเรียนประถมศึกษาของโรงเรียนสุเหร่าบ้านดอน พบว่า นักเรียนระดับศึกษามีนิสัยรักการอ่านโดยรวมอยู่ในระดับจริง ($\bar{X} = 3.12$) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า มีนิสัยรักการอ่านในระดับจริงมากมีเพียง 1 ข้อ คือ นักเรียนได้รับความรู้ใหม่ๆ จากการอ่านหนังสือ ($\bar{X} = 3.60$) นอกนั้นค่าเฉลี่ยระดับจริงทุกข้อ โดยมีค่าเฉลี่ยที่เท่ากัน 2 ข้อคือ นักเรียนยืมหนังสือจากห้องสมุดไปอ่าน และนักเรียนชอบอ่านหนังสือในห้องสมุด ($\bar{X} = 3.31$) รองลงมา คือนักเรียนชอบอ่านหนังสือ ($\bar{X} = 3.30$) ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 นิสัยรักการอ่านของนักเรียนประถมศึกษา โรงเรียนสุเหร่าบ้านดอน

ข้อคำถาม	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. นักเรียนชอบอ่านหนังสือ	3.30	0.55	จริง
2. นักเรียนอ่านหนังสือที่ชอบซ้ำๆ กันหลายครั้ง	2.64	0.83	จริง
3. นักเรียนแลกเปลี่ยนหนังสืออ่านกับเพื่อน	2.81	0.89	จริง

ตาราง 1 นิัยรักการอ่านของนักเรียนประถมศึกษา โรงเรียนสุเหร่าบ้านดอน (ต่อ)

ข้อความ	\bar{X}	S.D.	แปลผล
4. นักเรียนเล่าเรื่องจากหนังสือที่อ่านให้เพื่อนฟัง	2.65	0.86	จริง
5. นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมในห้องสมุด	3.17	0.75	จริง
6. นักเรียนอ่านหนังสือเมื่อมีเวลาว่าง	3.23	0.67	จริง
7. นักเรียนคอยดูแลรักษาหนังสือไม่ให้ชำรุดเสียหาย	3.21	0.62	จริง
8. นักเรียนยืมหนังสือจากห้องสมุดไปอ่าน	3.31	0.82	จริง
9. นักเรียนชอบอ่านหนังสือในห้องสมุด	3.31	0.59	จริง
10. นักเรียนได้รับความรู้ใหม่ ๆ จากการอ่านหนังสือ	3.60	0.58	จริงมาก
รวม	3.12	0.36	จริง

2. ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมการใช้ห้องสมุดของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนสุเหร่าบ้านดอน

2.1 การเข้าใช้ห้องสมุด พบว่านักเรียนใช้ห้องสมุดโรงเรียนในระดับมาก สัปดาห์ละ 5 วัน จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 10.20 ระดับปานกลาง สัปดาห์ละ 3-4 วัน จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 44.90 และระดับน้อย สัปดาห์ละ 1-2 วัน จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 44.90

2.2 วัตถุประสงค์ของการเข้าใช้ห้องสมุดโรงเรียน พบว่านักเรียนเข้าใช้ห้องสมุดเพื่อการศึกษาค้นคว้ามากที่สุด จำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 79.40 รองลงมาคือเพื่ออ่านหนังสือ จำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 68.20 เพื่อทำการบ้าน จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 47.70 และอื่นๆ จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 21.50

2.3 การยืมหนังสือของห้องสมุด พบว่านักเรียนยืมหนังสือไม่บ่อยมีจำนวนมากที่สุด 73 คน คิดเป็นร้อยละ 68.20 ส่วนที่มีการยืมหนังสือบ่อยมีจำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 24.30 และที่ไม่เคยยืมหนังสือในห้องสมุด มีจำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 7.50

2.4 ประเภทของหนังสือที่นักเรียนชอบอ่าน พบว่านักเรียนประถมศึกษาชอบอ่านหนังสือการ์ตูนมากที่สุด จำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 81.30 รองลงมา คือ นิทาน จำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 68.20 ความรู้ทั่วไป 64 คน คิดเป็นร้อยละ 59.80 นิยาย จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 39.30 เรื่องเกี่ยวกับอาชีพ 38 คน คิดเป็นร้อยละ 35.50 เรื่องสั้น จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 33.60 และอื่นๆ จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 3.70 ตามลำดับ

3. การวิเคราะห์ความพึงพอใจต่อบริการห้องสมุดของนักเรียนประถมศึกษา พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อบริการของห้องสมุดโดยรวมรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.23$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 4 ข้อ ได้แก่ ห้องสมุดมีความสะอาดและน่าเข้าใช้ ($\bar{X} = 3.53$) จำนวนหนังสือในห้องสมุดมีเพียงพอ มีครูช่วยเหลือแนะนำในห้องสมุดอย่างดี ($\bar{X} = 3.51$) เท่ากัน และ หยิบหนังสือจากชั้นได้ง่าย ($\bar{X} = 3.46$) ดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 ความพึงพอใจต่อการบริการห้องสมุดของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนสุเหร่าบ้านดอน

ข้อคำถาม	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. จำนวนหนังสือในห้องสมุดมีเพียงพอ	3.51	0.62	พอใจมากที่สุด
2. มีหนังสือใหม่เข้ามาในห้องสมุดเสมอ	3.25	0.69	พอใจมาก
3. หนังสือไม่ชำรุดฉีกขาด	2.90	0.86	พอใจมาก
4. จำนวนเก้าอี้หรือที่นั่งมีเพียงพอ	3.07	0.75	พอใจมาก
5. จำนวนพื้นที่ของห้องสมุดไม่คับแคบ	3.27	0.72	พอใจมาก
6. จำนวนคอมพิวเตอร์ใช้ค้นหาหนังสือมีเพียงพอ	2.93	0.91	พอใจมาก
7. จำนวนคอมพิวเตอร์ใช้สืบค้นอินเทอร์เน็ตมีเพียงพอ	2.94	0.91	พอใจมาก
8. เวลาเปิด-ปิดของห้องสมุดเหมาะสม	3.37	0.67	พอใจมาก
9. มีครูช่วยเหลือนำในในห้องสมุดอย่างดี	3.51	0.66	พอใจมากที่สุด
10. หยิบหนังสือจากชั้นได้ง่าย	3.46	0.74	พอใจมาก
11. ห้องสมุดมีความสะอาดและน่าเข้าไปใช้	3.53	0.65	พอใจมากที่สุด
12. ห้องสมุดมีความเงียบสงบ	2.77	0.90	พอใจมาก
13. จำนวนหนังสือที่ให้ยืมออกนอกห้องสมุดมีเพียงพอ	3.40	0.64	พอใจมาก
14. ระยะเวลาที่ให้ยืมมีเพียงพอ	3.24	0.73	พอใจมาก
รวม	3.23	0.42	พอใจมาก

4. นิสัยรักการอ่านของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนสุเหร่าบ้านดอน พบว่านักเรียนมัธยมศึกษาานิสัยรักการอ่าน โดยรวมอยู่ในระดับจริง ($\bar{X}=2.92$) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่านิสัยรักการอ่านอยู่ในระดับจริงเกือบทุกข้อ โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุดดังนี้ นักเรียนได้ความรู้ใหม่ๆ จาก การอ่านหนังสือ ($\bar{X}=3.32$) นักเรียนชอบไปห้องสมุด เพราะมีหนังสือหลากหลายประเภทให้เลือกอ่าน ($\bar{X}=3.29$) นักเรียนชอบอ่านหนังสือใหม่ในห้องสมุดของโรงเรียน ($\bar{X}=3.13$) ดังแสดงในตาราง 3

ตาราง 3 นิสัยรักการอ่านของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนสุเหร่าบ้านดอน

ข้อคำถาม	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. นักเรียนมักยืมหนังสือจากห้องสมุดโรงเรียนไปอ่าน	2.75	0.78	จริง
2. นักเรียนอ่านหนังสือพิมพ์ทุกวัน	2.46	0.67	ไม่จริง
3. เวลาว่างช่วงพักกลางวัน นักเรียนจะไปอ่านหนังสือที่ห้องสมุด	2.97	0.69	จริง
4. นักเรียนหาหนังสือมาอ่านเพิ่มเติมบทเรียนในแต่ละวิชา	2.70	0.59	จริง
5. นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของห้องสมุดโรงเรียน	2.83	0.65	จริง
6. นักเรียนชอบอ่านหนังสือเมื่อมีเวลาว่าง	3.08	0.59	จริง

ตาราง 3 นิสัยการอ่านของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนสุเหร่าบ้านดอน (ต่อ)

ข้อคำถาม	\bar{X}	S.D.	แปลผล
7. นักเรียนรู้สึกเวลาหมดอย่างรวดเร็วเมื่ออ่านหนังสือ	3.04	0.79	จริง
8. นักเรียนชอบอ่านหนังสือใหม่ในห้องสมุดของโรงเรียน	3.13	0.74	จริง
9. นักเรียนชอบไปห้องสมุด เพราะมีหนังสือหลากหลายประเภทให้เลือกอ่าน	3.29	0.62	จริง
10. เมื่อนักเรียนอ่านหนังสือเสร็จแล้ว มักเก็บวางเป็นระเบียบ	3.01	0.66	จริง
11. เมื่อนักเรียนเกิดความสงสัยในเรื่องใด จะหาหนังสือที่เกี่ยวกับเรื่องนั้นมาอ่านให้หายสงสัย	2.98	0.74	จริง
12. นักเรียนคอยดูแลหนังสือไม่ให้ชำรุดเสียหาย	3.07	0.65	จริง
13. นักเรียนและเพื่อนแลกเปลี่ยนหนังสือกันอ่าน	2.68	0.82	จริง
14. นักเรียนชอบจดบันทึกข้อความหรือเนื้อเรื่องที่น่าสนใจจากหนังสือที่อ่าน	2.57	0.82	จริง
15. นักเรียนจะคุยหรือเล่าเรื่องจากหนังสือที่อ่านให้เพื่อนฟัง	2.77	0.69	จริง
16. นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการอ่านหนังสือไปใช้ในชีวิตประจำวันได้	2.96	0.66	จริง
17. นักเรียนได้ความรู้ใหม่ๆ จากการอ่านหนังสือ	3.32	0.69	จริง
รวม	2.92	0.35	จริง

5. พฤติกรรมการใช้ห้องสมุดของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนสุเหร่าบ้านดอน

5.1 ความถี่ในการเข้าใช้ห้องสมุด พบว่านักเรียนระดับมัธยมศึกษาเข้าใช้

ห้องสมุดโรงเรียนในระดับมาก สัปดาห์ละ 5 วัน จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 10.60 ในระดับปานกลาง สัปดาห์ละ 3-4 วัน จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 60.20 และระดับน้อย สัปดาห์ละ 1-2 วัน จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 29.10

5.2 วัตถุประสงค์ในการเข้าห้องสมุด พบว่านักเรียนระดับมัธยมศึกษาเข้าใช้

ห้องสมุดเพื่ออ่านหนังสือมีจำนวนมากที่สุด จำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 75.70 เพื่อศึกษาค้นคว้า จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 55.30 เพื่อทำการบ้าน จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 22.30 และอื่นๆ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.90

5.3 ความถี่ในการยืมหนังสือ พบว่านักเรียนระดับมัธยมศึกษา ยืมหนังสือไม่

บ่อยมีจำนวนมากที่สุด 73 คน คิดเป็นร้อยละ 70.90 ยืมบ่อยครั้ง จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 16.50 และไม่เคยมยืมเลย จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 12.60

5.4 ประเภทของหนังสือที่นักเรียนชอบอ่าน พบว่า ชอบอ่านหนังสือประเภทการ์ตูนมีจำนวน

มากที่สุด 81คน คิดเป็นร้อยละ 78.60 นิทาน จำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 57.30 ความรู้ทั่วไป จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 55.30 นวนิยาย จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 41.70 หนังสือเกี่ยวกับอาชีพ 30 คน คิดเป็นร้อยละ 29.10 เรื่องสั้น 25 คน คิดเป็นร้อยละ 24.30 และอื่นๆ จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 6.80

6. ความพึงพอใจที่มีต่อบริการห้องสมุด พบว่า นักเรียนระดับมัธยมศึกษามีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.89$) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่ามีความพึงพอใจในระดับมากโดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ดังนี้ หยิบหนังสือจากชั้นได้ง่าย ($\bar{X} = 3.34$) ห้องสมุดมีความสะอาดและน่าเข้าไปใช้ ($\bar{X} = 3.17$) มีครูช่วยเหลือแนะนำในห้องสมุดอย่างดีและจำนวนหนังสือในห้องสมุดมีเพียงพอ ($\bar{X} = 3.09$) ดังแสดงในตาราง 4

ตาราง 4 ความพึงพอใจต่อบริการของห้องสมุดของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนสุเหร่าบ้านดอน

ข้อคำถาม	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. จำนวนหนังสือในห้องสมุดมีเพียงพอ	3.09	0.69	พอใจมาก
2. มีหนังสือใหม่เข้ามาในห้องสมุดเสมอ	3.04	0.74	พอใจมาก
3. หนังสือไม่ชำรุดฉีกขาด	2.84	0.84	พอใจมาก
4. จำนวนเก้าอี้หรือที่นั่งมีเพียงพอ	2.75	0.84	พอใจมาก
5. จำนวนพื้นที่ของห้องสมุดไม่คับแคบ	2.83	0.93	พอใจมาก
6. จำนวนคอมพิวเตอร์ใช้ค้นหาหนังสือมีเพียงพอ	2.37	0.94	พอใจน้อย
7. จำนวนคอมพิวเตอร์ใช้สืบค้นอินเทอร์เน็ตมีเพียงพอ	2.44	0.94	พอใจน้อย
8. เวลาเปิด-ปิดของห้องสมุดเหมาะสม	3.01	0.87	พอใจมาก
9. มีครูช่วยเหลือแนะนำในห้องสมุดอย่างดี	3.09	0.77	พอใจมาก
10. หยิบหนังสือจากชั้นได้ง่าย	3.34	0.71	พอใจมาก
11. ห้องสมุดมีความสะอาดและน่าเข้าไปใช้	3.17	0.80	พอใจมาก
12. ห้องสมุดมีความเงียบสงบ	2.53	0.87	พอใจมาก
13. จำนวนหนังสือที่ให้ยืมออกนอกห้องสมุดมีเพียงพอ	3.06	0.79	พอใจมาก
14. ระยะเวลาที่ให้ยืมมีเพียงพอ	2.92	0.88	พอใจมาก
รวม	2.89	0.46	พอใจมาก

สำหรับข้อคำถามแบบปลายเปิดของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา มีข้อเสนอแนะดังนี้ (1) ด้านกายภาพของห้องสมุด ประกอบด้วย อยากให้มีเครื่องคอมพิวเตอร์เพิ่มมากขึ้น จำนวน 25 คน อยากให้ห้องสมุดมีพื้นที่กว้างมากขึ้น จำนวน 20 คน อยากให้ห้องสมุดเงียบสงบไม่มีเสียงรบกวน จำนวน 13 คน อยากให้เพิ่มโต๊ะ-เก้าอี้นั่งอ่านมากขึ้น จำนวน 5 คน อยากให้มีอินเทอร์เน็ตเพื่อการสืบค้น จำนวน 4 คน (2) ด้านทรัพยากรสารสนเทศ ประกอบด้วยอยากให้มีจำนวนหนังสือเพิ่มมากขึ้น จำนวน 17 คน อยากให้มีหนังสือใหม่ๆเพิ่มมากขึ้น จำนวน 13 คน (3) ด้านการบริการของห้องสมุด ประกอบด้วยอยากให้มีเวลาการให้บริการ จำนวน 3 คน อยากให้มีบรรณารักษ์อยู่ประจำห้องสมุด จำนวน 3 คน อยากให้ห้องสมุดจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน จำนวน 2 คน

7. ความคิดเห็นของครูโรงเรียนสุเหร่าบ้านดอนเกี่ยวกับการดำเนินงานห้องสมุด

7.1 การให้การสนับสนุนการพัฒนาห้องสมุด

7.1.1 ช่วงก่อนการพัฒนาห้องสมุด ครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการสนับสนุนการพัฒนาห้องสมุด โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.66$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ห้องสมุดมีความสำคัญต่อการเรียนการสอน ($\bar{X}=4.89$) สนับสนุนให้มีการพัฒนาห้องสมุด ($\bar{X}=4.79$) และสนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ($\bar{X}=4.63$) สำหรับความคิดเห็นที่อยู่ในระดับมาก คือ นโยบายการพัฒนาห้องสมุดของผู้บริหาร ($\bar{X}=4.32$)

7.1.2 สำหรับบทบาทของครูในการดำเนินงานพัฒนาห้องสมุด ครูมีความคิดเห็นว่าบทบาทในการให้คำแนะนำเกี่ยวกับแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาห้องสมุดมีจำนวนมากที่สุด 11 คน รองลงไปคือ กำหนดให้นักเรียนในชั้นที่รับผิดชอบไปช่วยทำงาน เมื่อเริ่มการพัฒนาจำนวน 8 คน มีบทบาทในการเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการห้องสมุด จำนวน 7 คน มีบทบาทในการเข้าร่วมวางแผนงานการพัฒนาห้องสมุด จำนวน 6 คน ช่วยเหลือในเรื่องติดต่อประสานงานเพื่อขอความร่วมมือจากชุมชน จำนวน 4 คน และมีบทบาทในการช่วยเหลือเรื่องการระดมทุน เช่น ขอรับบริจาค 1 คน ตามลำดับ

7.2 ด้านพฤติกรรมการใช้ห้องสมุดของครู

7.2.1 การเข้าใช้ห้องสมุด พบว่าครูเข้าใช้ห้องสมุดในระดับมาก สัปดาห์ละ 5 วัน คิดเป็นร้อยละ 15.80 ในระดับปานกลาง สัปดาห์ละ 3-4 วัน จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 47.40 และในระดับน้อย สัปดาห์ละ 1-2 วัน จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 36.80

7.2.2 วัตถุประสงค์ในการเข้าใช้ห้องสมุด พบว่าเพื่อศึกษาค้นคว้า มีจำนวนมากที่สุด 15 คน รองลงมาคือ ใช้เพื่อเตรียมการสอน จำนวน 13 คน และเพื่ออ่านหนังสือเพื่อความบันเทิง จำนวน 11 คน

7.2.3 ความถี่ในการยืมหนังสือออกนอกห้องสมุด พบว่าครูยืมหนังสือ นานๆ ครั้ง มากที่สุด จำนวน 15 คน รองลงมา คือ บ่อยครั้ง จำนวน 3 คน และไม่เคย จำนวน 1 คน

7.2.4 ประเภทของหนังสือที่เลือกอ่าน พบว่าครูชอบอ่านหนังสือประเภทความรู้ทั่วไปมากที่สุด จำนวน 14 คน รองลงมาคือ ตำรา/วิชาการ จำนวน 13 คน คู่มือประกอบอาชีพ จำนวน 11 คน หนังสืออื่นๆ จำนวน 8 คน เรื่องสั้น จำนวน 7 คน และนิยาย จำนวน 5 คน ตามลำดับ

7.2.5 ความถี่ของการนำนักเรียนมาจัดกิจกรรมเพื่อการเรียนการสอนในห้องสมุด พบว่า ครูนำนักเรียนมาจัดกิจกรรมนานๆ ครั้ง มากที่สุด จำนวน 15 คน ส่วนนำมาจัดกิจกรรมบ่อยครั้ง จำนวน 4 คน

7.3 ด้านความพึงพอใจที่มีต่อบริการห้องสมุด

พบว่าครูโรงเรียนสุเหร่าบ้านดอนมีความพึงพอใจที่มีต่อบริการห้องสมุดโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=2.77$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ครูมีความพึงพอใจในมนุษยสัมพันธ์ของผู้ให้บริการอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=3.53$) ข้อที่อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ระยะเวลาในการให้ยืม ($\bar{X}=3.21$)

รองลงมามีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4 ข้อคือ จำนวนหนังสือที่อยู่ในห้องสมุดมีเพียงพอ ความสะดวกในการหยิบตัวเล่มจากชั้น และบริเวณที่นั่งอ่านสะอาด/เรียบร้อย ความสะดวกของเคาน์เตอร์บริการยืม-คืน ($\bar{X} = 3.11$) เท่ากัน ดังแสดงในตาราง 5

ตาราง 5 ความพึงพอใจที่มีต่อบริการห้องสมุดของครูโรงเรียนสุเหร่าบ้านดอน

ข้อความ	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. จำนวนหนังสือที่อยู่ในห้องสมุดมีเพียงพอ	3.11	0.57	มาก
2. ความทันสมัยของหนังสือในห้องสมุด	3.05	0.62	มาก
3. สภาพตัวเล่มหนังสือ (เก่า ชำรุด)	2.16	0.60	น้อย
4. จำนวนที่นั่งอ่าน	2.21	0.42	น้อย
5. จำนวนพื้นที่โดยรวมของห้องสมุด	2.05	0.52	น้อย
6. จำนวนคอมพิวเตอร์ใช้ในการค้นหาหนังสือ	2.05	0.52	น้อย
7. จำนวนคอมพิวเตอร์ใช้ในการสืบค้นอินเทอร์เน็ต	2.00	0.58	น้อย
8. เวลาเปิด-ปิดของห้องสมุด	2.74	0.56	มาก
9. การมีส่วนร่วมในการแนะนำหนังสือเข้าห้องสมุด	2.58	0.84	มาก
10. การส่งเสริมการจัดกิจกรรมเพื่อการเรียนการสอน	2.95	0.78	มาก
11. ความสะดวกในการหยิบตัวเล่มจากชั้น	3.11	0.46	มาก
12. สภาพความเรียบร้อยของชั้นวางหนังสือ	2.84	0.69	มาก
13. บริเวณที่นั่งอ่านสะอาด/เรียบร้อย	3.11	0.57	มาก
14. ความเงียบสงบในห้องสมุด	2.58	0.69	มาก
15. แสงสว่างในห้องสมุด	3.05	0.62	มาก
16. ความสะดวกของเคาน์เตอร์บริการยืม-คืน	3.11	0.57	มาก
17. ป้ายประกาศ/ประชาสัมพันธ์กิจกรรม	2.95	0.62	มาก
18. มนุษย์สัมพันธ์ของผู้ให้บริการ	3.53	0.61	มากที่สุด
19. จำนวนหนังสือที่ให้ยืม	2.95	0.62	มาก
20. ระยะเวลาในการให้ยืม	3.21	0.42	มาก
รวมทั้งหมด	2.77	0.30	มาก

ห้องสมุดพระพุฒาจารย์ (โต พรหมรังสี)

ห้องสมุดพระพุฒาจารย์ (โต พรหมรังสี) วัดระฆังโฆสิตารามวรมหาวิหาร ตั้งขึ้นเพื่อให้ภิกษุสามเณร ศึกษาค้นคว้า และใช้เวลาว่างจากการเรียนในโรงเรียนพระปริยัติธรรมเพื่ออ่านหนังสือประเภทต่างๆ ที่มีความหลากหลายมากขึ้น เดิมหนังสือส่วนใหญ่เป็นหนังสือที่ได้รับบริจาค ไม่มีการจัดเก็บตาม

หมวดหมู่ จากนั้นมีการปรับปรุงห้องสมุด โดยมีนิสิตจากสถาบันการศึกษาต่าง ๆ มาจัดหมวดหมู่หนังสือให้บางส่วน และเมื่อ พ.ศ. 2550 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้จัดถวายผ้าพระกฐินพระราชทาน ณ วัดระฆังโฆสิตารามวรมหาวิหาร สำนักหอสมุดกลางจึงได้จัดโครงการพัฒนาห้องสมุดขึ้น โดยมีการสำรวจทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดพระพุฒาจารย์ (โต พรหมรังสี) ทั้งหมด พิจารณาคัดเลือกหนังสือเพื่อการจำหน่ายออก วิเคราะห์หมวดหมู่ และลงรายการในฐานข้อมูลในระบบห้องสมุดอัตโนมัติ จัดกายภาพของห้องสมุดใหม่เพื่อให้ภูมิทัศน์ของห้องสมุดดีขึ้น จัดหาทรัพยากรสารสนเทศเพิ่มเติม ตลอดจนอบรมการใช้ห้องสมุดให้แก่ผู้ใช้บริการ ซึ่งประกอบด้วยภิกษุ สามเณร แม่ชี และบุคคลทั่วไป

ห้องสมุดพระพุฒาจารย์ (โต พรหมรังสี) วัดระฆังโฆสิตารามวรมหาวิหาร เป็นอาคารเอกเทศ และตั้งอยู่ที่ชั้น 2 มีจำนวนที่นั่งอ่านประกอบด้วยโต๊ะ 2 ตัว และเก้าอี้ 40 ตัว คอมพิวเตอร์ใช้งานจำนวน 4 ตัว เวลาการให้บริการของห้องสมุด 12.00 - 20.30 น.

พระครูปลัดธีรวัฒน์ (เผชญิ กวีวิโส) ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดระฆังโฆสิตาราม เลขานุการเจ้าคณะแขวงศิริราช ปฏิบัติหน้าที่บริหารงานห้องสมุดพระพุฒาจารย์ (โต พรหมรังสี) โดยได้รับมอบหมายจากเจ้าอาวาสวัดระฆังโฆสิตารามวรมหาวิหาร ทำหน้าที่กำกับดูแลห้องสมุด มาเป็นเวลา 4 ปี โดยมีผู้ช่วยงานบริหารโรงเรียนในรูปของคณะกรรมการ จำนวน 15 รูป ซึ่งอายุอยู่ระหว่าง 29 ปี - 51 ปี ประสบการณ์การสอนตั้งแต่ 3 ปี - 12 ปี สอนระดับประถมศึกษา 2 รูป ระดับมัธยมศึกษา 8 รูป และไม่ได้สอน 5 รูป และมีฆราวาสทำหน้าที่เป็นเจ้าหน้าที่ห้องสมุด 1 คน

การสนับสนุนการบริหารงานห้องสมุดแม้ไม่มีนโยบายเป็นลายลักษณ์อักษรแต่ได้ให้การสนับสนุนในรูปของการจัดงบประมาณ ให้กับห้องสมุดเพื่อให้ภิกษุ สามเณร ศึกษาค้นคว้าองค์ความรู้ทางสายสามัญ แต่เดิมการบริหารงานของห้องสมุดอยู่ในรูปของคณะกรรมการซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากท่านเจ้าอาวาส ตั้งแต่ปี 2550 เพื่อบริหารจัดการห้องสมุดซึ่งได้รับการพัฒนาจากสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ให้เป็นห้องสมุดมาตรฐาน มีการจัดหมวดหมู่หนังสือ มีฐานข้อมูลอัตโนมัติ โดยมีฆราวาส 1 คน เป็นอาสาสมัครโดยทำหน้าที่เปิด - ปิด ห้องสมุด และให้บริการแนะนำการสืบค้นฐานข้อมูล การสืบค้นทางอินเทอร์เน็ต การบริการยืม-คืนหนังสือ ตลอดจนดูแลความเรียบร้อยทางกายภาพของห้องสมุด สำหรับคณะกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งตั้งแต่ปี 2550 บางรูปได้ไปศึกษาต่อที่ต่างประเทศ บางรูปย้ายไปจำพรรษาที่วัดอื่นๆ และบางรูปได้รับการแต่งตั้งให้มีสมณศักดิ์สูงขึ้นทำให้มีศาสนิกจกมากมายจนไม่สามารถเข้ามามีส่วนร่วมกับกิจกรรมของห้องสมุดได้อีก เดิมการบริหารงานอยู่ในรูปของคณะกรรมการ เพื่อร่วมในการจัดทำโครงการต่างๆ การจัดสรรงบประมาณให้กับห้องสมุด โดยมีฆราวาสรับหน้าที่ให้บริการการใช้ภายในห้องสมุด ต่อมากรรมการหลายรูปได้สึกไปบ้าง ย้ายไปบ้างหรือเลื่อนสมณศักดิ์จนไม่เวลาเพียงพอที่จะเข้า มาบริหารจัดการห้องสมุด

สำหรับงบประมาณห้องสมุด มีคณะกรรมการห้องสมุดร่วมกันพิจารณาจัดสรรงบประมาณ โดยทำเรื่องร้องขอไปยังผู้ช่วยเจ้าอาวาสเพื่ออนุมัติเงินจากกองทุนสำหรับนักเรียนวัดระฆังฯ ซึ่งการอนุมัติจะทำเป็นครั้งคราวไม่มีงบประมาณประจำปี ส่วนการสนับสนุนบรรณารักษ์ในด้านความรู้ทาง

บรรณารักษศาสตร์นั้นได้ร่วมกับสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จัดอบรมด้านการใช้ฐานข้อมูล ระบบห้องสมุดอัตโนมัติ การวิเคราะห์หมวดหมู่หนังสือ การจัดเรียงหนังสือ การบริการช่วยการศึกษาค้นคว้า และการสืบค้นข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต สำหรับปัจจัยที่ช่วยเกื้อหนุนความสำเร็จของห้องสมุด พระครูปลัดธีรวัฒน์ เห็นว่าปัจจัยที่จะทำให้ห้องสมุดประสบความสำเร็จได้นั้นควรได้รับการสนับสนุนในด้านสถานที่ บุคลากร งบประมาณและผู้ให้บริการ

ส่วนปัญหา/อุปสรรค หรือข้อจำกัดต่างๆ มีดังนี้

สถานที่ตั้ง ห้องสมุดพระพุฒาจารย์ฯ อยู่ห่างจากโรงเรียนปริยัติธรรม ทำให้สามเณรไม่มีเวลาเพียงพอที่จะไปศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เนื่องจากการเรียนวิชาอักษรธรรมและวิชาบาลี ต้องใช้เวลาในการท่องจำเป็นส่วนใหญ่ เวลาที่เรียน ตั้งแต่ 9.00 – 11.00 น. และ 18.00 -21.00 น. เวลาพักกลางวัน 12.00 -13.00 น. เวลาที่เหลือสามเณรต้องทุ่มเทให้การท่องบทเรียนพระปริยัติธรรมมากเป็นพิเศษ ความสนใจในการศึกษาค้นคว้าความรู้สายสามัญจึงลดความสำคัญลง การเดินทางมาที่ห้องสมุดจึงมีน้อยลง

งบประมาณ การอนุมัติงบประมาณ ผู้ช่วยเจ้าอาวาสที่กำกับดูแลเป็นผู้พิจารณา ซึ่งเป็นการจัดสรรงบประมาณเป็นครั้งคราว แล้วแต่ว่าคณะกรรมการเสนอให้พิจารณาอนุมัติ ทำให้ห้องสมุดได้รับงบประมาณไม่สม่ำเสมอ

บุคลากร ภิกษุสามเณรมีจำนวนทั้งสิ้น ประมาณ 80 รูป เป็นพระนวกะ (พระบวชใหม่) ประมาณ 18 รูป สามเณร 10 รูป นอกนั้นเป็นพระที่มีสมณศักดิ์สูง ซึ่งมีทั้งการย้าย การสึกจากพระ หรือไปเป็นสมณทูตอยู่ต่างประเทศ สามเณรที่เคยช่วยงานเมื่อสึกออกไป การดำเนินงานในห้องสมุดจึงไม่ต่อเนื่อง ขาดทีมทำงานที่เข้มแข็ง และผู้ที่ทำหน้าที่เป็นบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุดไม่มีความรู้ความสามารถทางบรรณารักษศาสตร์เพื่อให้งานเทคนิคและจัดกิจกรรมของห้องสมุดอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

ความคิดเห็นของคณะกรรมการห้องสมุดเกี่ยวกับการดำเนินงานห้องสมุด

1. การให้การสนับสนุนการพัฒนาห้องสมุด

1.1 ช่วงก่อนการพัฒนาห้องสมุด พบว่ามีความคิดเห็นเกี่ยวกับการสนับสนุนการพัฒนาห้องสมุด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.03$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่ามีความคิดเห็นในระดับมากในข้อห้องสมุดมีความสำคัญต่อการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.40$) สนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ($\bar{X} = 4.07$) นโยบายการพัฒนาห้องสมุดของผู้บริหาร ($\bar{X} = 3.93$) และสนับสนุนให้มีการพัฒนาห้องสมุด ($\bar{X} = 3.73$)

สำหรับบทบาทของครูในการดำเนินงานพัฒนาห้องสมุด มีความคิดเห็นว่ามีบทบาทในการให้คำแนะนำเกี่ยวกับแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาห้องสมุด จำนวนมากที่สุด 7 รูป รองลงไปคือช่วยเหลือในเรื่องติดต่อประสานงานเพื่อขอความร่วมมือจากชุมชน จำนวน 6 รูป มีบทบาทในการช่วยเหลือเรื่องการระดมทุน เช่น ขอรับบริจาค จำนวน 5 รูป เข้าร่วมวางแผนงานการพัฒนาห้องสมุด จำนวน 4 รูป กำหนดให้นักเรียนในชั้นที่รับผิดชอบไปช่วยทำงาน เมื่อเริ่มการพัฒนา 4 รูป และเข้าร่วม

เป็นคณะกรรมการห้องสมุด จำนวน 3 รูป

1.2 ระหว่างดำเนินงานการพัฒนาห้องสมุด พบว่ากลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาห้องสมุด ในฐานะที่เป็นกรรมการมีความคิดเห็นว่าเป็นกรรมการฝ่ายประเมินผล จำนวน 4 รูป เป็นผู้ร่วมสังเกตการณ์ และจัดหาทุน จำนวน 3 รูป และเป็นกรรมการในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน จำนวน 2 รูป ส่วนกลุ่มที่ไม่ได้เป็นกรรมการมีความคิดเห็นว่าเป็นกรรมการที่สามารถมีส่วนร่วมในการพัฒนาห้องสมุด ดังนี้ ให้คำปรึกษาแนะนำในการทำงาน เช่น การจัดสถานที่ และตกแต่งภายในห้องสมุด จำนวน 8 รูป มีส่วนช่วยในการคัดเลือกหนังสือ จำนวน 6 รูป สนับสนุนให้นักเรียนมาช่วยงานห้องสมุดต่อเนื่องจำนวน จำนวน 6 รูป และมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมอบรมเกี่ยวกับ “การใช้ห้องสมุด” จำนวน 3 รูป

2. ด้านพฤติกรรมการใช้ห้องสมุด เนื่องจากขณะที่ไปเก็บข้อมูลคณะวิจัยไม่สามารถเก็บข้อมูลของผู้ใช้ห้องสมุดได้ จึงได้เก็บข้อมูลจากคณะกรรมการห้องสมุดซึ่งเป็นผู้ใช้ห้องสมุดด้วยเช่นกัน จำนวน 15 รูป

2.1 การเข้าใช้ห้องสมุด พบว่าคณะกรรมการฯ เข้าใช้ห้องสมุดในระดับมาก สัปดาห์ละ 5 วัน จำนวน 1 รูป ในระดับปานกลาง สัปดาห์ละ 3-4 วัน จำนวน 1 รูป และในระดับน้อย สัปดาห์ละ 1-2 วัน จำนวน 13 รูป

2.2 วัตถุประสงค์ในการเข้าใช้ห้องสมุด พบว่าคณะกรรมการฯ เข้าใช้ห้องสมุดเพื่อการศึกษาค้นคว้า จำนวน 12 รูป อ่านเพื่อความบันเทิง จำนวน 11 รูป และเข้าใช้เพื่อเตรียมการสอน จำนวน 5 รูป

2.3 การยืมหนังสือออกนอกห้องสมุด พบว่ามีการยืมนานๆ ครั้ง จำนวน 11 รูป และไม่เคยยืมเลย จำนวน 4 รูป

2.4 ประเภทของหนังสือที่เลือกอ่าน พบว่า ประเภทที่ชอบอ่านมากที่สุด คือ หนังสือความรู้ทั่วไป และตำราวิชาการ จำนวน 11 รูป รองลงมา คือ คู่มือประกอบอาชีพ จำนวน 3 รูป และหนังสืออื่นๆ จำนวน 1 รูป

2.5 การนำนักเรียนมาจัดกิจกรรมเพื่อการเรียนการสอนในห้องสมุด พบว่าไม่เคยเลยมีจำนวน 8 รูป นาน ๆ ครั้ง จำนวน 7 รูป

3. ด้านความพึงพอใจที่มีต่อบริการห้องสมุด

พบว่าครูโรงเรียนพระปริยัติธรรมมีความพึงพอใจที่มีต่อบริการห้องสมุดโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.50$) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่าความพึงพอใจที่อยู่ในระดับมาก จำนวน 8 ข้อ โดยเรียงตามลำดับจากค่าเฉลี่ยมาก และมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ได้แก่ สภาพความเรียบร้อยของชั้นวางหนังสือ แสงสว่างในห้องสมุด ($\bar{X} = 2.73$) เท่ากัน รองลงมา ความสะดวกในการหยิบตัวเล่มจากชั้น ความเงียบสงบในห้องสมุด ($\bar{X} = 2.67$) เท่ากัน และค่าเฉลี่ย จำนวน 6 เท่ากัน คือ จำนวนหนังสือที่ในห้องสมุดมีเพียงพอ จำนวนที่นั่งอ่านระยะเวลาในการให้ยืม มนุษย์สัมพันธ์ของผู้ให้บริการ จำนวนคอมพิวเตอร์ใช้ในการค้นหาหนังสือ และการมีส่วนร่วมในการแนะนำหนังสือเข้าห้องสมุด ($\bar{X} = 2.53$) ตามลำดับ ดังแสดงในตาราง 6

ตาราง 6 ความพึงพอใจที่มีต่อบริการห้องสมุดของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม

ข้อคำถาม	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. จำนวนหนังสือในห้องสมุดมีเพียงพอ	2.53	0.64	มาก
2. ความทันสมัยของหนังสือในห้องสมุด	2.47	0.64	น้อย
3. สภาพตัวเล่มหนังสือ (เก่า ชำรุด)	2.27	0.46	น้อย
4. จำนวนที่นั่งอ่าน	2.53	0.64	น้อย
5. จำนวนพื้นที่โดยรวมของห้องสมุด	2.47	0.64	น้อย
6. จำนวนคอมพิวเตอร์ใช้ในการค้นหาหนังสือ	2.53	0.52	มาก
7. จำนวนคอมพิวเตอร์ใช้ในการสืบค้นอินเทอร์เน็ต	2.40	0.63	น้อย
8. เวลาเปิด-ปิดของห้องสมุด	2.33	0.72	น้อย
9. การมีส่วนร่วมในการแนะนำหนังสือเข้าห้องสมุด	2.53	0.83	มาก
10. การส่งเสริมการจัดกิจกรรมเพื่อการเรียนการสอน	2.40	0.91	น้อย
11. ความสะดวกในการหยิบตัวเล่มจากชั้น	2.67	0.62	มาก
12. สภาพความเรียบร้อยของชั้นวางหนังสือ	2.73	0.46	มาก
13. บริเวณที่นั่งอ่านสะอาด/เรียบร้อย	2.47	0.74	น้อย
14. ความเงียบสงบในห้องสมุด	2.67	0.49	มาก
15. แสงสว่างในห้องสมุด	2.73	0.46	มาก
16. ความสะดวกของเคาน์เตอร์บริการยืม-คืน	2.47	0.64	น้อย
17. ป้ายประกาศ/ประชาสัมพันธ์กิจกรรม	2.33	0.62	น้อย
18. มนุษย์สัมพันธ์ของผู้ให้บริการ	2.53	0.64	มาก
19. จำนวนหนังสือที่ให้ยืม	2.47	0.64	น้อย
20. ระยะเวลาในการให้ยืม	2.53	0.52	มาก
รวมทั้งหมด	2.50	0.39	มาก

ห้องสมุดโรงเรียนบ้านวังตาอินทร์

สำนักหอสมุดกลาง และกลุ่มรักศิลปะที่ชื่อว่า “กลุ่มสาริกา” ร่วมกันจัดโครงการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนบ้านวังตาอินทร์ จังหวัดลพบุรี ในระหว่างวันที่ 25 พฤศจิกายน 2547 – 15 กุมภาพันธ์ 2548 โดยบุคลากรสำนักหอสมุดกลางดำเนินการจัดซื้อหนังสือ วัสดุสื่อการเรียนการสอน ครุภัณฑ์ของห้องสมุด รวมทั้งปรับปรุงกายภาพของห้องสมุด ตลอดจนการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ซึ่งห้องสมุดโรงเรียนบ้านวังตาอินทร์เป็นห้องสมุดแห่งแรก ๆ ที่ทางสำนักหอสมุดกลางได้ดำเนินการอย่างเต็มรูปแบบ

โรงเรียนบ้านวังตาอินทร์ จังหวัดลพบุรี เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เปิดรับตั้งแต่ชั้นเด็กเล็ก ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีจำนวนนักเรียนรวมทั้งสิ้น 313 คน นักเรียนระดับอนุบาลถึงประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 185 คน แยกเป็นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 22 คน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 21 คน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 18 คน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 จำนวน 67 คน ครูผู้สอนมีจำนวนรวมทั้งสิ้น 14 คน เป็นชาย 5 คน และหญิง 9 คน ช่วงอายุระหว่าง 27 - 56 ปี ทั้งหมดมีวุฒิต่างการศึกษาในระดับปริญญาตรี มีประสบการณ์การสอน ตั้งแต่ 1 - 34 ปี สอนระดับอนุบาล 2 คน ระดับประถมศึกษา 6 คน และระดับมัธยมศึกษา 6 คน มีนายเดชา ศรีนาราง ปฏิบัติงานในหน้าที่ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านวังตาอินทร์มาเป็นเวลา 4 ปี 9 เดือน เนื่องจากเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก จึงไม่มีผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียน

ห้องสมุดโรงเรียนบ้านวังตาอินทร์ มีขนาด 60 ตารางเมตร ตั้งรวมอยู่ในอาคารสำนักผู้อำนวยการ มีโต๊ะอ่านขนาดเล็ก 5 ตัว ไม่มีเก้าอี้ที่นั่งอ่าน เปิดบริการระหว่างวันจันทร์ - ศุกร์ เวลา 7.30 – 15.30 น. สภาพชั้นหนังสือและสภาพห้องสมุดโดยรวมชั้นหนังสือบางส่วนมีสภาพชำรุด และห้องสมุดมีพื้นที่เล็กเกินไปไม่เพียงพอแก่การให้บริการ และไม่มีอัตราครุบรรณารักษ์โดยตรง ดำเนินงานโดยครูผู้สอน 4 คน และนักเรียนทำหน้าที่เจ้าหน้าที่ห้องสมุด จำนวน 7 คน ในการบริหารงานห้องสมุด ผู้อำนวยการเป็นผู้กำหนดนโยบายและบริหารจัดการโดยตรงโดยมีครูผู้ปฏิบัติหน้าที่บรรณารักษ์ และครูภาษาไทยเป็นผู้ดำเนินงานตามนโยบาย ซึ่งไม่ได้กำหนดเป็นลายลักษณ์อักษร แต่ให้การสนับสนุนในรูปของการมอบหมายงานให้คณะครูผู้สอนเข้าร่วมกิจกรรมของห้องสมุดได้มอบให้ครูผู้สอนเป็นผู้ดำเนินงาน และมีครูผู้สอนอื่นๆ เข้าร่วมกิจกรรมเป็นครั้งคราว ปัจจุบันครูผู้ปฏิบัติงานบรรณารักษ์ มีภาระงานสอนคณิตศาสตร์ 18 ชั่วโมงต่อสัปดาห์

การสนับสนุนด้านงบประมาณ ผู้อำนวยการโรงเรียนจัดสรรเงินงบประมาณประจำปีแก่ห้องสมุด โดยได้งบประมาณวิชาการจากสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐานประมาณปีละ 2,000 บาท

ปี	งบประมาณ (บาท)	จำนวนหนังสือ (เล่ม)	จำนวนผู้ใช้ (คน)	จำนวนการยืม (เล่ม)	จำนวนกิจกรรม
2553	45,000	2,500	309	5,475	10
2552	30,000	1,600	300	4,327	12
2551	27,000	1,300	327	5,000	10

นอกจากนี้สำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐานได้จัดการอบรมครุบรรณารักษ์ซึ่งครูผู้ทำหน้าที่บรรณารักษ์ของ โรงเรียนบ้านวังตาอินทร์เข้าอบรม ทำให้โรงเรียนขาดครูผู้สอนและต้องจ้างครูมาสอนแทน โดยทางโรงเรียนได้จัดสรรงบประมาณเพื่อเป็นค่าตอบแทน ประมาณ 4,500 บาท ต่อเดือน ผู้อำนวยการโรงเรียนได้กำหนดให้ให้นักเรียนช่วยงานในห้องสมุด คณะนักเรียนจำนวน 7 คนซึ่งคัดเลือกโดยครูผู้ทำหน้าที่คัดเลือกนักเรียน ผู้อำนวยการไม่ได้กำหนดให้ครูผู้สอนวางแผนการสอนโดยเข้าใช้ห้องสมุด โดยให้ครูผู้สอนพิจารณาตามความเหมาะสมของบทเรียน เช่น จัดกิจกรรมเล่านิทาน หรือแนะนำ

หนังสือในช่วงเทศกาลต่างๆ สำหรับการสอนการใช้ห้องสมุดนักเรียนที่เป็นเจ้าหน้าที่ห้องสมุดจะให้คำแนะนำให้แก่ผู้เข้าใช้

การปรับปรุงพัฒนาห้องสมุดห้องสมุดของโรงเรียนบ้านวังตาอินทร์ พบว่าได้มีการย้ายจากห้องสมุดเดิมซึ่งมีพื้นที่ประมาณ 2 ห้องเรียน มาอยู่ที่ชั้น 1 บริเวณเดียวกับสำนักงานผู้อำนวยการ มีพื้นที่ประมาณ 0.5 ห้องเรียน ซึ่งถือว่าเล็กกว่าเดิม ทำให้ขนาดตู้เก็บหนังสือ มีพื้นที่ไม่เพียงพอต่อการให้บริการในช่วงเวลาพักกลางวัน ซึ่งเป็นช่วงเวลาเดียวที่นักเรียนจะสามารถเข้าใช้บริการห้องสมุดได้ ดังนั้น ทางโรงเรียนจึงมีโครงการที่ขยายห้องสมุดให้เป็นอาคารเอกเทศ โดยจะขอจัดสรรงบประมาณสนับสนุนจากทั้งภาครัฐ ชุมชนและองค์กรเอกชนต่างๆ นอกจากนี้ผู้อำนวยการโรงเรียนมีแนวคิดในการจัดหาเครื่องคอมพิวเตอร์เพื่อจัดทำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ และสื่อต่างๆ เพื่อให้บริการแก่ครูและนักเรียน

การแสวงหาแหล่งสนับสนุนจากชุมชนหรือที่อื่น ๆ โรงเรียนบ้านวังตาอินทร์ส่วนใหญ่ได้รับความสนับสนุนจากชุมชนในรูปของแรงงาน เช่น โรงเรียนปลูกข้าวเพื่อใช้บริโภคในโรงเรียน โดยมีผู้ปกครองมาช่วยทำในกิจกรรมนี้ ตั้งแต่การไถ่ถอน การเก็บเกี่ยวพืชผล ตลอดจนการจัดการดูแลสภาพของดิน ขณะที่ความช่วยเหลือจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นมีการเปลี่ยนแปลงไปตามนโยบายของผู้บริหารองค์กร โดยทางโรงเรียนจะเชิญมาประชุมภาคเรียนละ 2 ครั้ง แต่ความช่วยเหลือส่วนใหญ่ที่ได้รับไม่ใช่ในเรื่องของงบประมาณ

ปัจจัยที่ช่วยเกื้อหนุนความสำเร็จของห้องสมุด ผู้อำนวยการโรงเรียนมีความเห็นว่าการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของครูบรรณารักษ์จะเป็นส่วนดึงดูดบุคลากรในโรงเรียนให้เห็นความสำคัญของห้องสมุด และเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของห้องสมุด นอกจากนี้เห็นว่าความร่วมมือของครูผู้สอนจะมีส่วนให้การดำเนินงานของห้องสมุดให้บรรลุผลสำเร็จได้เป็นอย่างดี

ปัญหา/อุปสรรค หรือข้อจำกัดต่างๆ ผู้อำนวยการโรงเรียนมีความเห็นว่าโรงเรียนมีข้อจำกัดในเรื่องของงบประมาณ ซึ่งไม่เพียงพอในการที่พัฒนาห้องสมุดให้เจริญก้าวหน้าอีกทั้งห้องสมุดควรมีครูบรรณารักษ์ที่มีความตั้งใจที่พัฒนาห้องสมุดอย่างแท้จริง สำหรับอาคารสถานที่ของห้องสมุดโรงเรียนบ้านวังตาอินทร์ยังอยู่ในระหว่างการรออนุมัติงบประมาณจากทางภาครัฐ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลโรงเรียนบ้านวังตาอินทร์

ด้านนิสัยรักการอ่าน พฤติกรรมการใช้ห้องสมุด และความพึงพอใจในการบริการของห้องสมุดของนักเรียนระดับประถมศึกษา ปรากฏดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลนิสัยรักการอ่านของนักเรียนประถมศึกษาของโรงเรียนบ้านวังตาอินทร์ พบว่านักเรียนระดับประถมศึกษาที่มีนิสัยรักการอ่านโดยรวมอยู่ในระดับจริง ($\bar{X} = 2.96$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่อยู่ในระดับจริงที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด มีดังนี้ นักเรียนได้รับความรู้ใหม่ๆ จากการอ่านหนังสือ ($\bar{X} = 3.33$) นักเรียนคอยดูแลรักษาหนังสือไม่ให้ชำรุดเสียหาย ($\bar{X} = 3.31$) นักเรียนชอบอ่านหนังสือในห้องสมุด ($\bar{X} = 3.18$) ดังแสดงในตาราง 7

ตาราง 7 นิสัยรักการอ่านของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนบ้านวังตาอินทร์

ข้อความ	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. นักเรียนชอบอ่านหนังสือ	2.87	0.56	จริง
2. นักเรียนอ่านหนังสือที่ชอบซ้ำๆ กันหลายครั้ง	2.84	0.86	จริง
3. นักเรียนแลกเปลี่ยนหนังสืออ่านกับเพื่อน	2.49	0.91	ไม่จริง
4. นักเรียนเล่าเรื่องจากหนังสือที่อ่านให้เพื่อนฟัง	2.74	0.87	จริง
5. นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมในห้องสมุด	2.79	0.52	จริง
6. นักเรียนอ่านหนังสือเมื่อมีเวลาว่าง	2.92	0.78	จริง
7. นักเรียนคอยดูแลรักษาหนังสือไม่ให้ชำรุดเสียหาย	3.31	0.74	จริง
8. นักเรียนยืมหนังสือจากห้องสมุดไปอ่าน	3.11	0.84	จริง
9. นักเรียนชอบอ่านหนังสือในห้องสมุด	3.18	0.53	จริง
10. นักเรียนได้รับความรู้ใหม่ ๆ จากการอ่านหนังสือ	3.33	0.70	จริง
รวม	2.96	0.45	จริง

2. พฤติกรรมการใช้ห้องสมุดของนักเรียนระดับประถมศึกษาโรงเรียนบ้านวังตาอินทร์

2.1 การเข้าใช้ห้องสมุดของนักเรียนระดับประถมศึกษา พบว่านักเรียนเข้าใช้ห้องสมุดโรงเรียนในระดับมาก สัปดาห์ละ 5 วัน จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 11.40 ในระดับปานกลาง สัปดาห์ละ 3-4 วัน คิดเป็นร้อยละ 55.70 และสัปดาห์ละ 1-2 วัน จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 32.80

2.2 วัตถุประสงค์ของนักเรียนในการเข้าใช้ห้องสมุด พบว่านักเรียนเข้าใช้ห้องสมุดเพื่อการศึกษาค้นคว้า มีจำนวนมากที่สุด 40 คน คิดเป็นร้อยละ 65.60 เพื่ออ่านหนังสือ จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 49.20 เพื่อทำการบ้าน จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 18.00 ส่วนอื่นๆ มีจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 1.60

2.3 การยืมหนังสือออกนอกห้องสมุด พบว่านักเรียนยืมหนังสือไม่บ่อยมีจำนวนมากที่สุด 32 คน คิดเป็นร้อยละ 52.50 ยืมบ่อยครั้ง จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 39.30 และไม่เคียืมมีจำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 8.20

2.4 ประเภทของหนังสือที่นักเรียนชอบอ่าน พบว่าหนังสือที่นักเรียนชอบอ่านมากที่สุดคือ นิทาน จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 68.90 รองลงมาคือ การ์ตูน จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 44.30 หนังสือประเภทอาชีพ จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 27.90 หนังสือความรู้ทั่วไป 17 คน คิดเป็นร้อยละ 27.90 เรื่องสั้น 15 คน คิดเป็นร้อยละ 24.60 และหนังสือนิยาย จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 21.30

3. ความพึงพอใจที่มีต่อบริการห้องสมุดของนักเรียนระดับประถมศึกษาโรงเรียนบ้านวังตาอินทร์ พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.74$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด 3 ข้อ ดังนี้ ระยะเวลาที่ให้ยืมมีเพียงพอ ($\bar{X} = 3.64$) หยิบหนังสือจากชั้นได้ง่าย ($\bar{X} = 3.56$) ห้องสมุดมีความสะอาดและน่าเข้าใช้ ($\bar{X} = 3.56$) ดังแสดงในตาราง 8

ตาราง 8 ความพึงพอใจต่อบริการห้องสมุดของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนบ้านวังตาอินทร์

ข้อความ	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. จำนวนหนังสือในห้องสมุดมีเพียงพอ	3.38	0.61	พอใจมาก
2. มีหนังสือใหม่เข้ามาในห้องสมุดเสมอ	2.75	0.87	พอใจมาก
3. หนังสือไม่ชำรุดฉีกขาด	2.41	0.86	พอใจน้อย
4. จำนวนเก้าอี้หรือที่นั่งมีเพียงพอ	2.52	1.09	พอใจมาก
5. จำนวนพื้นที่ของห้องสมุดไม่คับแคบ	2.72	0.84	พอใจมาก
6. จำนวนคอมพิวเตอร์ใช้ค้นหาหนังสือมีเพียงพอ	1.13	0.39	พอใจน้อยที่สุด
7. จำนวนคอมพิวเตอร์ใช้สืบค้นอินเทอร์เน็ตมีเพียงพอ	1.16	0.58	พอใจน้อยที่สุด
8. เวลาเปิด-ปิดของห้องสมุดเหมาะสม	2.84	0.99	พอใจมาก
9. มีครูช่วยเหลือนำในในห้องสมุดอย่างดี	2.97	0.82	พอใจมาก
10. หยิบหนังสือจากชั้นได้ง่าย	3.56	0.72	พอใจมากที่สุด
11. ห้องสมุดมีความสะอาดและน่าเข้าไปใช้	3.56	0.70	พอใจมากที่สุด
12. ห้องสมุดมีความเงียบสงบ	2.64	0.82	พอใจมาก
13. จำนวนหนังสือที่ให้ยืมออกนอกห้องสมุดมีเพียงพอ	3.15	1.05	พอใจมาก
14. ระยะเวลาที่ให้ยืมมีเพียงพอ	3.64	0.75	พอใจมากที่สุด
รวม	2.74	0.37	พอใจมาก

4. นิสัยรักการอ่านของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา พบว่านักเรียนมีนิสัยรักการอ่านโดยรวมอยู่ในระดับจริง ($\bar{X} = 3.01$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า นิสัยรักการอ่านอยู่ในระดับจริงมาก ได้แก่ เมื่อนักเรียนอ่านหนังสือเสร็จแล้ว มักเก็บวางเป็นระเบียบ ($\bar{X} = 3.66$) นักเรียนชอบไปห้องสมุด เพราะมีหนังสือหลากหลายประเภทให้เลือกอ่าน ($\bar{X} = 3.60$) รองลงมานิสัยรักการอ่านอยู่ในระดับจริง นักเรียนได้ความรู้ใหม่ๆ จากการอ่านหนังสือ ($\bar{X} = 3.45$) ดังแสดงในตาราง 9

ตาราง 9 นิสัยรักการอ่านของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนบ้านวังตาอินทร์

ข้อความ	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. นักเรียนมักยืมหนังสือจากห้องสมุดโรงเรียนไปอ่าน	3.04	0.59	จริง
2. นักเรียนอ่านหนังสือพิมพ์ทุกวัน	1.93	0.72	ไม่จริง
3. เวลาว่างช่วงพักกลางวัน นักเรียนจะไปอ่านหนังสือที่ห้องสมุด	2.72	0.78	จริง
4. นักเรียนหาหนังสือมาอ่านเพิ่มเติมบทเรียนในแต่ละวิชา	2.69	0.72	จริง
5. นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมกรรมส่งเสริมการอ่านของห้องสมุดโรงเรียน	3.03	0.76	จริง

ตาราง 9 นิัยรักการอ่านของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนบ้านวังตาอินทร์ (ต่อ)

ข้อคำถาม	\bar{X}	S.D.	แปลผล
6. นักเรียนชอบอ่านหนังสือเมื่อมีเวลาว่าง	2.87	0.58	จริง
7. นักเรียนรู้สึกใช้เวลาหมดอย่างรวดเร็วเมื่ออ่านหนังสือ	3.30	0.78	จริง
8. นักเรียนชอบอ่านหนังสือใหม่ในห้องสมุดของโรงเรียน	2.96	0.79	จริง
9. นักเรียนชอบไปห้องสมุด เพราะมีหนังสือหลากหลายประเภทให้เลือกอ่าน	3.60	0.52	จริงมาก
10. เมื่อนักเรียนอ่านหนังสือเสร็จแล้ว มักเก็บวางเป็นระเบียบ	3.66	0.57	จริงมาก
11. เมื่อนักเรียนเกิดความสงสัยในเรื่องใด จะหาหนังสือที่เกี่ยวกับเรื่องนั้นมาอ่านให้หายสงสัย	2.87	0.65	จริง
12. นักเรียนคอยดูแลหนังสือไม่ให้ชำรุดเสียหาย	3.40	0.63	จริง
13. นักเรียนและเพื่อนแลกเปลี่ยนหนังสือกันอ่าน	2.97	0.70	จริง
14. นักเรียนชอบจดบันทึกข้อความหรือเนื้อเรื่องที่น่าสนใจจากหนังสือที่อ่าน	2.48	0.80	ไม่จริง
15. นักเรียนจะคุยหรือเล่าเรื่องจากหนังสือที่อ่านให้เพื่อนฟัง	3.10	0.76	จริง
16. นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการอ่านหนังสือไปใช้ในชีวิตประจำวันได้	3.25	0.64	จริง
17. นักเรียนได้ความรู้ใหม่ๆ จากการอ่านหนังสือ	3.45	0.63	จริง
รวม	3.01	0.32	จริง

5. พฤติกรรมการใช้ห้องสมุดของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนบ้านวังตาอินทร์

5.1 การเข้าใช้ห้องสมุด พบว่านักเรียนระดับมัธยมศึกษาเข้าใช้ห้องสมุดในระดับมาก สัปดาห์ละ 5 วัน จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 13.40 ในระดับปานกลาง สัปดาห์ละ 3-4 วัน จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 35.80 และในระดับน้อย สัปดาห์ละ 1-2 วัน จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 50.70

5.2 วัตถุประสงค์ในการเข้าใช้ห้องสมุด พบว่านักเรียนระดับมัธยมศึกษาเข้าใช้ห้องสมุดเพื่ออ่านหนังสือมากที่สุด จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 82.10 เพื่อศึกษาค้นคว้า จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 61.20 เพื่อทำการบ้าน จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 52.20 และอื่นๆ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 1.50

5.3 การยืมหนังสือออกนอกห้องสมุด พบว่านักเรียนมัธยมศึกษายืมหนังสือออกนอกห้องสมุดไม่บ่อย มีจำนวนมากที่สุด 58 คน คิดเป็นร้อยละ 86.60 ยืมบ่อยครั้ง จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 9.00 และไม่เคยยืม จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 4.50

5.4 ประเภทของหนังสือที่ชอบอ่าน พบว่าหนังสือประเภทที่นักเรียนระดับมัธยมศึกษาชอบอ่านมากที่สุด คือ การ์ตูน จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 70.10 รองลงมาคือนิทาน จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 55.20 ความรู้ทั่วไป จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 46.30 นิยาย จำนวน 29 คิดเป็นร้อยละ 43.30 เรื่องสั้น จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 26.90 หนังสือเกี่ยวกับอาชีพ จำนวน 15 คน คิดเป็น

ร้อยละ 22.40 และอื่น จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 7.50 ตามลำดับ

6. ความพึงพอใจที่มีต่อบริการห้องสมุดโรงเรียน พบว่านักเรียนระดับมัธยมศึกษามีความพึงพอใจต่อบริการของห้องสมุดโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=2.85$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า มีความพึงพอใจในระดับมากเกือบทุกข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ข้อแรก คือห้องสมุดมีความสะอาดและน่าเข้าไปใช้ ($\bar{X}=3.37$) หยิบหนังสือจากชั้นได้ง่าย ($\bar{X}=3.33$) เวลาเปิด-ปิดของห้องสมุดเหมาะสม ($\bar{X}=3.00$) ดังแสดงในตาราง 10 ตาราง 10 ความพึงพอใจต่อการบริการห้องสมุดของนักเรียนมัธยมศึกษาในโรงเรียนบ้านวังตาอินทร์

ข้อคำถาม	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. จำนวนหนังสือที่ในห้องสมุดมีเพียงพอ	2.78	0.65	พอใจมาก
2. มีหนังสือใหม่เข้ามาในห้องสมุดเสมอ	2.60	0.70	พอใจมาก
3. หนังสือไม่ชำรุดฉีกขาด	2.99	0.77	พอใจมาก
4. จำนวนเก้าอี้หรือที่นั่งมีเพียงพอ	2.93	0.75	พอใจมาก
5. จำนวนพื้นที่ของห้องสมุดไม่คับแคบ	2.79	0.83	พอใจมาก
6. จำนวนคอมพิวเตอร์ใช้ค้นหาหนังสือมีเพียงพอ	2.36	1.00	พอใจน้อย
7. จำนวนคอมพิวเตอร์ใช้สืบค้นอินเทอร์เน็ตมีเพียงพอ	2.39	0.92	พอใจน้อย
8. เวลาเปิด-ปิดของห้องสมุดเหมาะสม	3.00	0.70	พอใจมาก
9. มีครูช่วยเหลือแนะนำในห้องสมุดอย่างดี	2.99	0.83	พอใจมาก
10. หยิบหนังสือจากชั้นได้ง่าย	3.33	0.56	พอใจมาก
11. ห้องสมุดมีความสะอาดและน่าเข้าไปใช้	3.37	0.69	พอใจมาก
12. ห้องสมุดมีความเงียบสงบ	2.91	0.79	พอใจมาก
13. จำนวนหนังสือที่ให้ยืมออกนอกห้องสมุดมีเพียงพอ	2.72	0.83	พอใจมาก
14. ระยะเวลาที่ให้ยืมมีเพียงพอ	2.85	0.66	พอใจมาก
รวม	2.85	0.39	พอใจมาก

สำหรับความคิดเห็นเพิ่มเติมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาโรงเรียนบ้านวังตาอินทร์มีข้อเสนอแนะดังนี้ (1) ด้านกายภาพของห้องสมุด ประกอบด้วยอยากให้มียคอมพิวเตอร์เพิ่มมากขึ้น จำนวน 30 คน อยากให้ห้องสมุดกว้างมากขึ้น จำนวน 25 คน อยากให้มีโต๊ะ-เก้าอี้ เพิ่มมากขึ้น จำนวน 6 คน อยากให้มีเครื่องปรับอากาศ จำนวน 6 คน อยากให้ห้องสมุดเงียบสงบ จำนวน 3 คน อยากให้ห้องสมุดสวยงาม จำนวน 3 คน อยากให้ห้องสมุดสะอาด จำนวน 3 คน และอยากให้มียอินเทอร์เน็ต จำนวน 2 คน (2) ด้านทรัพยากรสารสนเทศ ประกอบด้วยอยากให้หนังสือมีปริมาณมากขึ้น จำนวน 17 คน อยากให้มีหนังสือใหม่ๆ จำนวน 15 คน อยากให้มีหนังสือประเภทความรู้/วิชาการเพิ่มมากขึ้น จำนวน 5 คน อยากให้มีหนังสือที่หลากหลายประเภท จำนวน 4 คน (4) ด้านการให้บริการของห้องสมุด ประกอบด้วยอยากให้ขยายเวลาการให้บริการเพิ่มมากขึ้น จำนวน 3 คน อยากให้จัดวางหนังสือให้เป็นระเบียบ จำนวน 2 คน

7. ความคิดเห็นของครูโรงเรียนบ้านวังตาอินทร์เกี่ยวกับการดำเนินงานห้องสมุด

7.1 การให้การสนับสนุนการพัฒนาห้องสมุด

7.1.1 ช่วงก่อนการพัฒนาห้องสมุด ครูโรงเรียนบ้านวังตาอินทร์มีความเห็นว่าเป็นบทบาทในการสนับสนุนการพัฒนาห้องสมุดของครูโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่อยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ห้องสมุดมีความสำคัญต่อการเรียนการสอน ($\bar{X}=4.79$) สนับสนุนให้มีการพัฒนาห้องสมุด ($\bar{X}=4.64$) และนโยบายการพัฒนาห้องสมุดของผู้บริหาร ($\bar{X}=4.57$) ตามลำดับ สำหรับข้อที่อยู่ในระดับมากที่สุด คือ สนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ($\bar{X}=4.43$)

สำหรับบทบาทของครูโรงเรียนบ้านวังตาอินทร์ในการดำเนินงานพัฒนาห้องสมุด มีตามลำดับดังนี้ ช่วยเหลือในเรื่องการติดต่อประสานงานเพื่อขอความร่วมมือจากชุมชน มีมากที่สุด จำนวน 6 คน รองลงมา คือให้คำแนะนำเกี่ยวกับแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาห้องสมุด กำหนดให้นักเรียนในชั้นที่รับผิดชอบไปช่วยทำงานเมื่อเริ่มพัฒนา จำนวน 5 คน เท่ากัน เข้าร่วมวางแผนงานการพัฒนาห้องสมุด จำนวน 2 คน เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการห้องสมุด และ ช่วยเหลือในการระดมทุน เช่น การขอรับบริจาค จำนวน 1 คน เท่ากัน

7.1.2 ระหว่างดำเนินงานการพัฒนาห้องสมุด ครูที่เข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาห้องสมุดในฐานะกรรมการห้องสมุด มีความคิดเห็นว่ามีบทบาทในฐานะเป็นกรรมการฝ่ายประเมินผล จำนวน 3 คน เป็นกรรมการในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน และร่วมเป็นสังเกตการณ์ จัดหาทุน จำนวน 2 คน เท่ากัน สำหรับครูที่ให้การสนับสนุนการพัฒนาห้องสมุดที่ไม่ได้เป็นกรรมการ มีความคิดเห็นว่ามีบทบาทในการสนับสนุนให้นักเรียนเข้ามาช่วยงานห้องสมุดอย่างต่อเนื่อง จำนวน 9 คน ให้คำปรึกษาแนะนำในการทำงาน จำนวน 8 คน เข้าร่วมอบรมเกี่ยวกับ “การใช้ห้องสมุด” จำนวน 3 คน และช่วยคัดเลือกหนังสือ จำนวน 1 คน

7.2 พฤติกรรมการใช้ห้องสมุดของครูโรงเรียนบ้านวังตาอินทร์

7.2.1 การเข้าใช้ห้องสมุดโรงเรียน พบว่าครูไม่ได้เข้าใช้ห้องสมุดมีจำนวนมากที่สุด จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 28.60 เข้าใช้ในระดับมากที่สุด สัปดาห์ละ 5 วัน จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 21.40 ในระดับปานกลาง สัปดาห์ละ 3-4 วัน จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 21.40 และในระดับน้อย สัปดาห์ละ 1-2 วัน จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 28.50

7.2.2 วัตถุประสงค์ในการเข้าใช้ห้องสมุด พบว่าครูเข้าใช้ห้องสมุดเพื่อการศึกษา ค้นคว้ามากที่สุด จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 85.70 อ่านหนังสือเพื่อความบันเทิง จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 42.90 และเข้าใช้เพื่อการเตรียมการสอน จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 35.70

7.2.3 การยืมหนังสือออกนอกห้องสมุดของครูโรงเรียนบ้านวังตาอินทร์ พบว่ายืมไม่บ่อย จำนวนมากที่สุด 10 คน คิดเป็นร้อยละ 71.40 ไม่เคยยืมหนังสือ จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 21.40 และยืมบ่อยครั้ง จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 7.10

7.2.4 ประเภทหนังสือที่ครูโรงเรียนบ้านวังตาอินทร์ชอบอ่าน พบว่าหนังสือประเภทความรู้ทั่วไปครูชอบอ่านมากที่สุด จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 85.70 หนังสือตำรา/วิชาการ จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 71.40 คู่มือประกอบอาชีพ จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 64.30 เรื่องสั้น จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 42.90 นิยาย จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 28.60 และอื่นๆ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 7.10 ตามลำดับ

7.2.5 การนำนักเรียนมาจัดกิจกรรมเพื่อการเรียนการสอนในห้องสมุด พบว่าครูนำนักเรียนมาจัดกิจกรรมในห้องสมุดไม่บ่อย มีจำนวนมากที่สุด คือจำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 บ่อยครั้ง จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 28.60 และไม่เคยนำนักเรียนมาจัดกิจกรรม จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 21.40 ตามลำดับ

7.3 ความพึงพอใจที่มีต่อบริการห้องสมุดของครูโรงเรียนบ้านวังตาอินทร์ พบว่าครูมีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=2.50$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าความพึงพอใจระดับมาก มีจำนวน 11 ข้อ ด้วยกัน ข้อที่มีค่าเฉลี่ย ตั้งแต่ 3.00 มีดังนี้ ระยะเวลาในการให้ยืม ($\bar{X}=3.14$) มนุษย์สัมพันธ์ของผู้ให้บริการ ($\bar{X}=3.07$) ความเงียบสงบในห้องสมุด ($\bar{X}=3.00$) ดังแสดงในตาราง 11

ตาราง 11 ความพึงพอใจที่มีต่อบริการของห้องสมุดของครูโรงเรียนบ้านวังตาอินทร์

ข้อคำถาม	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. จำนวนหนังสือในห้องสมุดมีเพียงพอ	2.50	0.52	มาก
2. ความทันสมัยของหนังสือในห้องสมุด	2.43	0.65	น้อย
3. สภาพตัวเล่มหนังสือ (เก่า ชำรุด)	2.07	0.48	น้อย
4. จำนวนที่นั่งอ่าน	2.00	0.56	น้อย
5. จำนวนพื้นที่โดยรวมของห้องสมุด	1.86	0.54	น้อย
6. จำนวนคอมพิวเตอร์ใช้ในการค้นหาหนังสือ	1.50	0.52	น้อย
7. จำนวนคอมพิวเตอร์ใช้ในการสืบค้นอินเทอร์เน็ต	1.50	0.52	น้อย
8. เวลาเปิด-ปิดของห้องสมุด	2.50	0.65	มาก
9. การมีส่วนร่วมในการแนะนำหนังสือเข้าห้องสมุด	2.29	0.73	น้อย
10. การส่งเสริมการจัดกิจกรรมเพื่อการเรียนการสอน	2.43	0.85	น้อย
11. ความสะอาดในการหยิบตัวเล่มจากชั้น	2.71	0.83	มาก

ตาราง 11 ความพึงพอใจที่มีต่อบริการของห้องสมุดของครูโรงเรียนบ้านวังตาอินทร์ (ต่อ)

ข้อความ	\bar{X}	S.D.	แปลผล
12. สภาพความเรียบร้อยของชั้นวางหนังสือ	2.93	0.48	มาก
13. บริเวณที่นั่งอ่านสะอาด/เรียบร้อย	2.93	0.27	มาก
14. ความเงียบสงบในห้องสมุด	3.00	0.39	มาก
15. แสงสว่างในห้องสมุด	2.93	0.62	มาก
16. ความสะดวกของเคาน์เตอร์บริการยืม-คืน	2.71	0.61	มาก
17. ป้ายประกาศ/ประชาสัมพันธ์กิจกรรม	2.79	0.70	มาก
18. มนุษย์สัมพันธ์ของผู้ให้บริการ	3.07	0.92	มาก
19. จำนวนหนังสือที่ให้ยืม	2.64	0.50	มาก
20. ระยะเวลาในการให้ยืม	3.14	0.36	มาก
รวมทั้งหมด	2.50	0.28	มาก

บทที่ 4

การอภิปรายผล

โครงการติดตามผลการดำเนินงานบริการวิชาการแก่ชุมชนในภาคกลาง ที่ประกอบด้วย การติดตามผลการดำเนินงานห้องสมุด 3 แห่ง ได้แก่ 1) ห้องสมุดพระพุฒาจารย์ (โต พรหมรังสี) วัดระฆังโฆสิตารามวรมหาวิหาร กรุงเทพมหานคร 2) โรงเรียนสุเหร่าบ้านดอน กรุงเทพมหานคร และ 3) โรงเรียนบ้านวังตาอินทร์ จังหวัดลพบุรี โดยใช้กระบวนการการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลของการดำเนินโครงการและพิจารณาไปถึงจุดเด่นหรือจุดด้อยของโครงการด้วยวิธีการประเมินผลแบบซีบีซี CIPP ได้แก่

1. ด้านบริบท ได้แก่ วัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการบริการวิชาการแก่ชุมชน

สรุปได้ว่าสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้ดำเนินการตาม วัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการบริการวิชาการแก่ชุมชน โดยดำเนินกิจกรรมแก่ห้องสมุดโรงเรียน ทั้ง 3 แห่ง ซึ่งประกอบด้วย

- 1) การปรับปรุงทางกายภาพ ได้แก่ การพัฒนาบริเวณนั่งอ่าน ชั้นวางหนังสือ การทาสีห้องสมุด การปรับปรุงสวนหย่อมและการจัดบรรยายส่งเสริมการใช้ห้องสมุด
- 2) การจัดหาทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุด ได้แก่ การจัดหาหนังสือและวัสดุห้องสมุดโดยการสั่งซื้อ และขอรับบริจาค
- 3) การวิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุด และการลงรายการฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศที่ได้จัดหาให้แก่ห้องสมุด
- 4) การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ได้แก่ การส่งเสริมการอ่านภาษาไทย การส่งเสริมการอ่านภาษาอังกฤษ การสอนศิลปะ การเล่นนิทาน การเล่าเรื่องหนังสือ การเล่นนิทานประกอบท่าทาง
- 5) การจัดการอบรมความรู้เบื้องต้นทางบรรณารักษศาสตร์ให้แก่ครูผู้ปฏิบัติหน้าที่บรรณารักษ์

2. ด้านปัจจัยนำเข้า ได้แก่ 1) ความพร้อมของผู้บริหารโรงเรียน 2) ความพร้อมของบุคลากรในโรงเรียน 3) การจัดสรรงบประมาณ ดังนี้

1) ด้านความพร้อมของผู้บริหารห้องสมุด พบว่าห้องสมุดทั้ง 3 แห่งไม่มีแผนการพัฒนาห้องสมุดที่เป็นลายลักษณ์อักษร จึงส่งผลให้ไม่มีการกำหนดแผนการพัฒนาห้องสมุดในระยะยาว นอกจากนี้ การเปลี่ยนแปลงผู้บริหารของโรงเรียนสุเหร่าบ้านดอน และโรงเรียนบ้านวังตาอินทร์ ทำให้การพัฒนาห้องสมุดไม่ต่อเนื่องและไม่มีทิศทางในการพัฒนาที่ชัดเจน ประกอบกับผู้บริหารโรงเรียนมีภาระงานมาก หรือมีการเปลี่ยนแปลงตัวผู้บริหารโรงเรียน สำหรับห้องสมุดพระพุฒาจารย์ (โต พรหมรังสี) วัดระฆังโฆสิตาราม พระครูปลัดธีรวัฒน์ (เผชญ์ กวีวิโส) ได้รับมอบหมายให้กำกับดูแลห้องสมุด โดยการบริหารจัดการห้องสมุดในระยะแรกมีคณะสงฆ์ทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการเพื่อพัฒนาห้องสมุด ซึ่งต่อมาคณะกรรมการบางรูปได้รับสมณศักดิ์สูงขึ้นทำให้มีศาสนิกจมากขึ้น ไม่สามารถเข้ามามีส่วนร่วมกับกิจกรรมของห้องสมุดได้และ

คณะกรรมการบางรูปได้ย้ายไปจำพรรษาที่วัดอื่น ก่อให้เกิดอุปสรรคต่อการบริหารจัดการห้องสมุดพระ
พุทธาจารย์มากขึ้น

2) ด้านความพร้อมของบุคลากรในโรงเรียน พบว่าในห้องสมุดโรงเรียนสุเหร่าบ้านดอน ครู
บรรณารักษ์มีจำนวนชั่วโมงการสอนมาก ทำให้เวลาในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของห้องสมุดน้อยลง
ขณะเดียวกัน ผู้บริหารโรงเรียนมีความเห็นว่าครูบรรณารักษ์ควรเป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้นในการแสวงหา
ความรู้ด้านห้องสมุด และการจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อนำมาช่วยในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน อย่างไรก็ตาม โรงเรียนนี้มีคณะกรรมการห้องสมุดที่มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม และมีนักเรียนทำหน้าที่เจ้าหน้าที่
ห้องสมุดที่เรียกว่า “กลุ่มบรรณารักษ์น้อย” ขณะที่ห้องสมุดโรงเรียนบ้านวังตาอินทร์ไม่มีครูบรรณารักษ์
โดยตรง การดำเนินงานห้องสมุดใช้ครูอัตราจ้าง และมีครูภาษาไทยมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมส่งเสริม
การอ่าน มีนักเรียนช่วยงานห้องสมุด 7 คน สำหรับห้องสมุดพระพุทธาจารย์ (โต พรหมรังสี) วัดระฆังโฆสิตา
รามวรรมหาวิหาร มีฆราวาส 1 คนปฏิบัติงานเจ้าหน้าที่ห้องสมุดให้บริการสืบค้นข้อมูลและให้คำแนะนำที่
เกี่ยวกับเว็บไซต์ต่างๆ แต่ไม่มีการจัดดำเนินงานกิจกรรมส่งเสริมการอ่านหรือกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้
อื่น ๆ

3) ด้านการจัดสรรงบประมาณ พบว่าผู้บริหารโรงเรียนสุเหร่าบ้านดอนและโรงเรียนบ้านวัง
ตาอินทร์ได้รับงบประมาณสำหรับการจัดซื้อหนังสือ แต่ขาดงบประมาณสำหรับการปรับปรุงทางกายภาพของ
ห้องสมุด สำหรับโรงเรียนบ้านวังตาอินทร์ มีแผนการขยายพื้นที่ห้องสมุดให้กว้างขวางขึ้น แต่เนื่องจากต้องใ้
งบประมาณแผ่นดินเป็นจำนวนมาก ทางโรงเรียนจึงมีแผนขอบริจาคจากหน่วยงานอื่นๆ เช่น หน่วยงาน
เอกชน องค์กรบริการส่วนตำบล ฯลฯ แต่ยังขาดความชัดเจนในผลการของงบประมาณ สำหรับห้องสมุด
พระพุทธาจารย์ (โต พรหมรังสี) วัดระฆังโฆสิตารามวรรมหาวิหาร ไม่ได้รับงบประมาณของห้องสมุดโดยตรง
ได้รับงบประมาณเฉพาะกรณี

3. ด้านกระบวนการ ได้แก่ 1) การจัดทางกายภาพ 2) การจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ

3) การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

1) การจัดทางกายภาพ พบว่าห้องสมุดโรงเรียนทั้ง 2 แห่งมีปัญหาเรื่องความคับแคบ
ห้องสมุดโรงเรียนสุเหร่าบ้านดอนมีขนาด 1 ห้องเรียน แต่ต้องแบ่งพื้นที่ให้กับการเรียนการสอนบางวิชา
ครุภัณฑ์ของห้องสมุดมีจำนวนไม่เพียงพอและมีขนาดไม่เหมาะสม ส่วนห้องสมุดโรงเรียนบ้านวังตาอินทร์ มี
การลดขนาดของห้องสมุดจาก 1 ห้องเรียนมาเหลือเพียงแค่อ่างห้องเรียน แสงสว่างมีไม่เพียงพอ อากาศไม่
ถ่ายเท ร้อนอบอ้าว พัดลมมีไม่เพียงพอ ที่นั่งอ่านไม่เพียงพอ สำหรับห้องสมุดพระพุทธาจารย์
(โต พรหมรังสี) วัดระฆังโฆสิตารามวรรมหาวิหาร มีปัญหาที่ตั้งไกลจากโรงเรียนพระปริยัติธรรม ทำให้สามเณร
ไม่สามารถเข้าใช้ได้สะดวก จึงทำให้มีผู้ใช้บริการน้อยมาก อีกทั้งเวลาเปิด-ปิดห้องสมุดไม่แน่นอน ทำให้
สามเณรและภิกษุไม่สามารถเข้าใช้บริการของห้องสมุดได้อย่างเต็มที่

2) การจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ พบว่าห้องสมุดโรงเรียนทั้ง 2 แห่งจัดสรรงบประมาณ

ให้แก่โรงเรียนอย่างต่อเนื่อง แต่ในจำนวนที่จำกัด เว้นแต่ห้องสมุดพระพุฒาจารย์ (โต พรหมรสี) วัดระฆังโฆสิตารามวรมหาวิหาร ที่ขาดความเคลื่อนไหวของการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุด

3) การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน พบว่าครูผู้สอนในโรงเรียนสุเหร่าบ้านดอน และโรงเรียนบ้านวังตาอินทร์ มีส่วนสนับสนุนการพัฒนาห้องสมุดในรูปของการเป็นคณะกรรมการห้องสมุด นอกจากนี้ ในห้องสมุดโรงเรียนสุเหร่าบ้านดอนและโรงเรียนบ้านวังตาอินทร์ ครูผู้สอนยังเห็นสอดคล้องกันว่าครูมีส่วนสนับสนุนการพัฒนาห้องสมุดโดยการให้คำแนะนำเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาห้องสมุด และการสนับสนุนให้นักเรียนช่วยงานห้องสมุดอีกด้วย แต่ยังขาดเรื่องการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ส่วนที่ห้องสมุดพระพุฒาจารย์ (โต พรหมรสี) วัดระฆังโฆสิตารามวรมหาวิหาร ไม่ได้มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านแต่อย่างใด

4. ด้านผลผลิต ได้แก่ 1) พฤติกรรมการใช้ห้องสมุดของนักเรียน 2) พฤติกรรมการใช้ห้องสมุดของครู 3) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อบริการห้องสมุด 4) ความพึงพอใจของครูที่มีต่อบริการห้องสมุด 5) นิสัยรักการอ่านของนักเรียน

1) พฤติกรรมการใช้ห้องสมุดของนักเรียน

พฤติกรรมการใช้ห้องสมุดของนักเรียนระดับประถมศึกษาของทั้งโรงเรียนสุเหร่าบ้านดอน และโรงเรียนบ้านวังตาอินทร์ พบว่ามีการเข้าใช้ห้องสมุดสัปดาห์ละ 3 วัน มากที่สุด วัตถุประสงค์ของการเข้าใช้คือเพื่อศึกษาค้นคว้า แต่พฤติกรรมการที่นักเรียนยืมหนังสือไม่ยืมนั้นไม่สอดคล้องกับความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับพฤติกรรมนิสัยรักการอ่านโดยการยืมหนังสือจากห้องสมุด แสดงให้เห็นว่านักเรียนทราบหรือนิสัยรักการอ่านนั้นคือการยืมหนังสือไปอ่านที่บ้าน แต่ในความเป็นจริงนักเรียนไม่ค่อยได้ยืมหนังสือไปอ่าน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปัทมา อินทร์วิมล (2552: บทคัดย่อ) ที่ศึกษาองค์ประกอบต่อแรงจูงใจในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร พบว่าองค์ประกอบที่สัมพันธ์ทางบวกกับแรงจูงใจในการใช้ห้องสมุดของนักเรียน ได้แก่ นิสัยรักการอ่าน การสนับสนุนด้านการอ่านของผู้ปกครอง ลักษณะทางกายภาพของห้องสมุด การสนับสนุนการใช้ห้องสมุดของครู และการเลียนแบบเพื่อนในการใช้ห้องสมุด สำหรับประเภทของหนังสือที่ชอบอ่านมากที่สุดคือหนังสือการ์ตูนและนิทาน ซึ่งสอดคล้องกับวัยของนักเรียนระดับประถมศึกษาที่ส่วนใหญ่ชอบอ่านนิทานหรือการ์ตูนเพราะเข้าใจง่าย และมีรูปภาพประกอบ

ขณะที่พฤติกรรมการใช้ห้องสมุดของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่านักเรียนของโรงเรียนสุเหร่าบ้านดอนเข้าใช้ห้องสมุด 3 วันต่อสัปดาห์มากที่สุด ส่วนโรงเรียนบ้านวังตาอินทร์เข้าใช้ห้องสมุด 2 วันต่อสัปดาห์ ส่วนวัตถุประสงค์ในการเข้าใช้ห้องสมุดของทั้ง 2 โรงเรียน คือ อ่านหนังสือและยืมหนังสือไม่ยืม การยืมหนังสือไม่สอดคล้องกับนิสัยรักการอ่านเช่นเดียวกับนักเรียนระดับประถมศึกษา ส่วนประเภทของหนังสือที่อ่านมากที่สุด คือ การ์ตูน นิทาน และความรู้ทั่วไป ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของธิดา สุวรรณสาครกุล (2554: บทคัดย่อ) ที่พบว่านักเรียนมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครโดยรวมส่วนใหญ่อ่านการ์ตูนให้ความบันเทิง นิตยสารบันเทิง และหนังสือพิมพ์ ตามลำดับ แสดงว่านักเรียน

ระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนทั้ง 2 แห่ง แม้ว่ามัลติมีเดียที่จะอ่านหนังสือ ประเภทเรื่องสั้น นิยาย หรือหนังสือเกี่ยวกับอาชีพได้ แต่ยังคงชอบอ่านหนังสือที่อ่านง่ายกว่า ซึ่งครูผู้สอนและบรรณารักษ์ควรฝึกฝนให้นักเรียนมัธยมศึกษาได้อ่านหนังสือประเภทอื่นๆให้มากขึ้น

2) พฤติกรรมการใช้ห้องสมุดของครู

พบว่าพฤติกรรมการใช้ห้องสมุดของครูผู้สอนทั้ง 3 แห่งเข้าใช้ห้องสมุดค่อนข้างน้อย สำหรับวัตถุประสงค์ที่เข้าใช้คือเพื่อศึกษาค้นคว้า มีการยืมหนังสือนานๆ ครั้ง ประเภทของหนังสือที่เลือกอ่านคือตำราวิชาการและความรู้ทั่วไป สำหรับการนำนักเรียนเพื่อจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องสมุดก็มีน้อยเช่นกัน ซึ่งคล้ายคลึงกับผลงานวิจัยของจารวิ พิทักษ์ (2554. บทคัดย่อ) ที่พบว่าครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 มีการใช้ห้องสมุดประกอบการสอนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อแยกเป็นรายข้อมีการใช้ระดับมากในเรื่องของการกำหนดหัวข้อเกี่ยวกับเนื้อหาที่สอนให้นักเรียนไปศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมจากหนังสือทั่วไป ส่วนในเรื่องของการนำนักเรียนไปจัดกิจกรรมในห้องสมุด พบว่าครูผู้สอนในโรงเรียนสุเหร่าบ้านดอน และโรงเรียนบ้านวังตาอินทร์ ยกเว้นโรงเรียนพระปริยัติธรรม วัดระฆังโฆสิตารามวรมหาวิหาร มีการนำนักเรียนเพื่อจัดกิจกรรมในห้องสมุดนานๆ ครั้งและไม่บ่อย ที่เป็นเช่นนั้นก็อาจเนื่องมาจากจำนวนภาระงานสอนในห้องเรียนของอาจารย์แต่ละคนมีจำนวนมาก หรือเคยชินกับการสอนในรูปแบบเดิม คือ การบรรยายในชั้นเรียนโดยใช้แบบเรียนและเอกสารที่อาจารย์มีอยู่เพื่อใช้ประกอบการสอนเป็นหลัก

3) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการบริการห้องสมุด

ความพึงพอใจต่อการบริการของห้องสมุด พบว่านักเรียนประถมศึกษาของทั้งโรงเรียนมีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก สำหรับรายละเอียดของความพึงพอใจต่อการบริการของห้องสมุด ที่มีความพึงพอใจมากที่สุดคือห้องสมุดมีความสะอาดและน่าเข้าใช้ ส่วนความพึงพอใจที่อยู่ในระดับน้อยคือจำนวนคอมพิวเตอร์ใช้ค้นคว้าและใช้สืบค้นอินเทอร์เน็ต

สำหรับความพึงพอใจที่มีต่อการบริการห้องสมุด นักเรียนมัศึกษามีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก สำหรับรายละเอียดของความพึงพอใจต่อการบริการของห้องสมุดที่มีความพึงพอใจมากที่สุดของโรงเรียนสุเหร่าบ้านดอนคือหยิบหนังสือจากชั้นได้ง่าย และส่วนของโรงเรียนบ้านวังตาอินทร์คือห้องสมุด มีความสะอาดและน่าเข้าใช้ และค่าเฉลี่ยความพึงพอใจระดับน้อยทั้ง 2 โรงเรียนที่ตรงกัน นั่นก็คือ จำนวนคอมพิวเตอร์ใช้ค้นหาหนังสือมีเพียงพอ และจำนวนคอมพิวเตอร์ใช้สืบค้นอินเทอร์เน็ตมีเพียงพอ ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนระดับประถมศึกษา ที่ต้องการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อสืบค้นข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตและค้นหาหนังสือในฐานข้อมูลเพิ่มมากขึ้น

4) ความพึงพอใจของครูที่มีต่อการบริการห้องสมุด

ความพึงพอใจที่มีต่อการบริการห้องสมุด พบว่าครูของห้องสมุดทั้ง 3 แห่งมีความพึงพอใจต่อการบริการของห้องสมุด ซึ่งรายละเอียดของการบริการมีความแตกต่างกัน เช่น ครูผู้สอนของโรงเรียนสุเหร่าบ้านดอน และครูผู้สอนโรงเรียนบ้านวังตาอินทร์มีความพึงพอใจในมนุษยสัมพันธ์ของผู้ให้บริการมาก

ที่สุด คณะกรรมการห้องสมุดพระพุฒาจารย์ (โต พรหมรสี) วัดระฆังโฆสิตารามวรมหาวิหาร มีความพึงพอใจในลักษณะทางกายภาพมากที่สุด เช่น ความเรียบร้อยของชั้นวางหนังสือ แสงสว่างในห้องสมุด ความเงียบสงบในห้องสมุด เป็นต้น

5) นิสัยรักการอ่านของนักเรียน

นิสัยรักการอ่านของนักเรียนประถมศึกษาในโรงเรียนสุเหร่าบ้านดอนและโรงเรียนบ้านวังตาอินทร์ พบว่านิสัยรักการอ่านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ นักเรียนได้รับความรู้ใหม่ ๆ จากการอ่านหนังสือ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักเรียนเห็นว่าการอ่านจะทำให้มีความรู้เพิ่มมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาสภาพการอ่านของนักเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ. 2544: ออนไลน์) ที่พบว่านักเรียนให้เหตุผลในการอ่านโดยเรียงจากมากไปหาน้อยตามลำดับ ได้แก่ ช่วยเพิ่มพูนความรู้ เพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลิน และชอบอ่าน ส่วนนิสัยรักการอ่านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดของโรงเรียนสุเหร่าบ้านดอน คือ นักเรียนอ่านหนังสือที่ชอบซ้ำๆ กันหลายครั้ง ส่วนโรงเรียนบ้านวังตาอินทร์ คือ นักเรียนแลกเปลี่ยนหนังสืออ่านกับเพื่อน

ขณะที่นิสัยรักการอ่านของนักเรียนมัธยมศึกษาของโรงเรียนสุเหร่าบ้านดอนและโรงเรียนบ้านวังตาอินทร์ พบว่านิสัยรักการอ่านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ นักเรียนชอบไปห้องสมุด เพราะมีหนังสือที่หลากหลายประเภทให้เลือกอ่าน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสกุณี เกรียงชัยพร (2548: บทคัดย่อ) ที่ศึกษาองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อนิสัยรักการอ่านของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนนาคนาวาอุปถัมภ์ เขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร พบว่าองค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ได้แก่ ลักษณะทางกายภาพของห้องสมุด เป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน และสถานที่ที่นักเรียนชอบอ่านมากที่สุด คือ ห้องสมุดโรงเรียน (กระทรวงศึกษาธิการ. 2544: ออนไลน์) ส่วนนิสัยรักการอ่านที่นักเรียนเห็นว่าไม่เป็นจริง คือ นักเรียนอ่านหนังสือพิมพ์ทุกวัน ทั้งนี้เนื่องจากห้องสมุดโรงเรียนสุเหร่าบ้านดอนเปิดให้บริการเฉพาะช่วงเช้าและกลางวัน ส่วนหลังเลิกเรียนปิดบริการ ทำให้นักเรียนไม่สามารถอ่านหนังสือพิมพ์ได้ทันทุกวัน ส่วนห้องสมุดโรงเรียนบ้านวังตาอินทร์ไม่มีหนังสือพิมพ์ออกให้บริการทุกวัน และนักเรียนในทั้ง 2 โรงเรียน เห็นว่านิสัยรักการอ่านที่ไม่เป็นจริง คือ นักเรียนชอบจดบันทึกข้อความหรือเนื้อเรื่องที่น่าสนใจจากหนังสือที่อ่าน ซึ่งอาจเป็นเพราะว่านักเรียนไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมในลักษณะนี้หรือครูผู้สอนไม่เคยจัดกิจกรรมเช่นนี้ในการนำนักเรียนเข้าใช้ห้องสมุด

สำหรับความคิดเห็นเพิ่มเติม พบว่านักเรียนของทั้ง 2 โรงเรียน มีความต้องการด้านต่างๆ ดังนี้ ด้านกายภาพของห้องสมุดที่นักเรียนมีความต้องการสูงสุด คือ อยากให้ห้องสมุดมีพื้นที่กว้างมากขึ้น และอยากให้มีคอมพิวเตอร์เพื่อใช้ในห้องสมุดมากขึ้น

ด้านทรัพยากรสารสนเทศที่นักเรียนมีความต้องการสูงสุด คือ จำนวนหนังสือใหม่ๆ เพิ่มมากขึ้น

ด้านการบริการของห้องสมุดที่นักเรียนมีความต้องการสูงสุด คือ อยากให้ขยายเวลาการ

ให้บริการ นอกจากนี้ นักเรียนมัธยมโรงเรียนสุเหร่าบ้านดอน ยังต้องการให้มีบรรณารักษ์อยู่ประจำที่ห้องสมุด และอยากให้ห้องสมุดจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ส่วนนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนบ้านวังตาอินทร์ อยากให้ห้องสมุดจัดวางหนังสือให้เป็นระเบียบ

สรุปปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จในการดำเนินงานห้องสมุดตามทัศนะของผู้บริหาร

ผู้อำนวยการโรงเรียนสุเหร่าบ้านดอน มีความเห็นว่าความกระตือรือร้นของครูบรรณารักษ์จะเป็นส่วนที่ดึงดูดบุคลากรในโรงเรียนเห็นความสำคัญของห้องสมุด และเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของห้องสมุด นอกจากนี้เห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนควรเป็นผู้สนับสนุนการดำเนินงานของห้องสมุดให้บรรลุผลสำเร็จได้เป็นอย่างดี

ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านวังตาอินทร์ มีความเห็นว่าการจัดกิจกรรม ส่งเสริมการอ่านของครูบรรณารักษ์จะเป็นส่วนที่ดึงดูดบุคลากรในโรงเรียนเห็นความสำคัญของห้องสมุดและเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของห้องสมุด นอกจากนี้เห็นว่าความร่วมมือของครูผู้สอนจะมีส่วนให้การดำเนินงานของห้องสมุดให้บรรลุผลสำเร็จได้เป็นอย่างดี

พระครูปลัดธีรวัฒน์ ห้องสมุดพระพุฒาจารย์ (โต พรหมรังสี) วัดระฆังโฆสิตารามวรมหาวิหาร มีความเห็นว่าปัจจัยที่จะทำให้ห้องสมุดประสบความสำเร็จได้นั้นควรได้รับการสนับสนุนในด้านสถานที่ บุคลากร งบประมาณและผู้ให้บริการ

สรุปปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานในโครงการบริการวิชาการที่ยั่งยืนของสำนัก

หอสมุดกลาง

เนื่องจากการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านเป็นผลพวงสำคัญจากที่นักเรียนรู้จักวิธีใช้ห้องสมุด ด้วยเหตุนี้ การส่งเสริมและสนับสนุนเพื่อให้การดำเนินงานห้องสมุดสามารถดำรงอยู่ได้อย่างยั่งยืน และส่งผลต่อนิสัยรักการอ่านของนักเรียน จำเป็นต้องอาศัยปัจจัยดังที่ อัจฉรา ประดิษฐ์ (2550: 23-24) กล่าวว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จด้านการส่งเสริมการอ่านในโรงเรียน ดังนี้

1. ความพร้อมด้านผู้บริหาร โรงเรียนมีผู้บริหารเป็นผู้สนใจด้านการอ่าน มีนโยบายและวิสัยทัศน์ที่เอื้อต่องานส่งเสริมการอ่านในโรงเรียนในทุกทาง
2. ความพร้อมด้านบุคลากรห้องสมุดหรือผู้รับผิดชอบงานส่งเสริมการอ่านอื่น ๆ โดยโรงเรียนต้องมีบุคลากรผู้รับผิดชอบด้านส่งเสริมการอ่านอย่างเต็มตัวอย่างน้อย 1 คน เช่น ครูหมวดภาษาไทย ครูบรรณารักษ์ ครูสอนวิชาการอ่าน หรือครูอื่น ๆ ซึ่งต้องทำงานโดยประสานความร่วมมือและร่วมแรงร่วมใจกันส่งเสริมการอ่านทั้งระบบโรงเรียน ทั้งในแง่ความกระตือรือร้นในการทำงาน เวลา ภาระงานแลความรับผิดชอบ ขวัญและกำลังใจในการทำงาน เป็นต้น
3. ความพร้อมด้านงบประมาณ โรงเรียนมีการจัดสรรงบประมาณเพื่อการจัดซื้อหนังสือ หรือทำกิจกรรมส่งเสริมการอ่านอย่างต่อเนื่องตลอดทั้งปีการศึกษา

4. ความพร้อมด้านห้องสมุด หรือแหล่งเรียนรู้อื่น ๆ ในโรงเรียน โดยห้องสมุดเปิดบริการอย่างสม่ำเสมอทุกวัน มีหนังสือที่ตอบสนองความต้องการของนักเรียน หรืออาจจัดมุมหนังสือในห้องเรียน หรือมีทั้งสองอย่างควบคู่กันไป เพื่อให้เด็กเข้าถึงหนังสือได้ง่าย

5. ความพร้อมด้านกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน โรงเรียนมีกิจกรรมส่งเสริมการอ่านอย่างหลากหลาย และต่อเนื่อง รวมทั้งมีความน่าสนใจ สามารถดึงดูดให้เด็ก ๆ เข้ามามีส่วนร่วมได้

6. ความพร้อมด้านนักเรียน เมื่อเด็กมีความพร้อมในด้านการอ่าน เด็กจะเสียสละความสุขส่วนอื่น เพื่อตอบสนองความอยากรู้อยากเห็นของตน

7. ความสามารถในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับผู้ปกครอง ชุมชน หรือหน่วยงานเอกชน เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมกิจกรรมการอ่านในโรงเรียน ทำให้การอ่านไม่ใช่ภาระหนักที่จำกัดขอบเขตเพียงให้โรงเรียนรับผิดชอบเท่านั้น แต่ทว่าถ่ายทอดความรับผิดชอบต่อเนื่องสู่เวลาอกโรงเรียนของเด็กด้วย

จากข้อมูลข้างต้น ผู้วิจัยจึงสรุปประเด็นสำคัญในการช่วยส่งเสริมให้โครงการบริการวิชาการที่ยั่งยืน ซึ่งสำนักหอสมุดกลางได้จัดให้แก่โรงเรียนต่าง ๆ ในภาคกลาง ควรประกอบด้วยปัจจัยสำคัญที่ช่วยส่งผลต่อการดำเนินงานห้องสมุดอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน ดังนี้

1. ผู้บริหาร โดยภาพรวมของการดำเนินงานตามภารกิจในโรงเรียน พบว่าผู้บริหารโรงเรียนมีบทบาทหลักในการสนับสนุนทั้งด้านงบประมาณ และบุคลากร ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินงานห้องสมุดเป็นไปอย่างต่อเนื่องแม้ว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารตามวาระก็ตาม จำเป็นต้องมีแผนการดำเนินงานประจำปี ที่ครอบคลุมสิ่งดังต่อไปนี้

1.1 การกำหนดนโยบายเพื่อการจัดสรรงบประมาณประจำปีแก่ห้องสมุดที่เป็นลายลักษณ์อักษร การจัดสรรงบประมาณไม่ควรมากหรือน้อย ช่วยให้ได้เพิ่มจำนวนทรัพยากรห้องสมุดที่จำเป็นสำหรับการอ่าน

1.2 การกำหนดแผนพัฒนาห้องสมุดเป็นรูปธรรมตามความก้าวหน้า/ความเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี เนื่องจากปัจจุบันเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามามีบทบาทหลักในการทำงาน และชีวิตประจำวัน จึงจำเป็นต้องแสวงหาอุปกรณ์หรือเครื่องมือที่ช่วยเอื้อประโยชน์ด้านเทคโนโลยี

1.3 การกำหนดคณะกรรมการเพื่อดูแลการดำเนินงานห้องสมุด รวมทั้งลดภาระงานสอนของอาจารย์ที่มีหน้าที่รับผิดชอบด้านการดำเนินงานห้องสมุด เพื่อให้อาจารย์มีเวลาในการดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับห้องสมุดให้มาก

1.4 การกำหนดวาระส่งเสริมการอ่านแก่อาจารย์ประจำแต่ละวิชาในกลุ่มสาระการเรียนรู้ ทั้งนี้เพื่อเป็นต้นแบบส่งเสริมการใช้ห้องสมุดและนิสัยรักการอ่านของนักเรียนในโรงเรียน

1.5 การกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการใช้ห้องสมุดเพื่อประกอบการสอนและศึกษาค้นคว้าของอาจารย์ในโรงเรียน ส่วนหนึ่งเพื่อเป็นการพัฒนาตนเองของอาจารย์ และยังส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ด้านการเรียนของนักเรียนอีกด้วย

1.6 การส่งเสริมความรู้ในวิชาชีพห้องสมุดแก่อาจารย์ที่มีหน้าที่รับผิดชอบด้านการ

ดำเนินงานห้องสมุด ด้วยการส่งไปอบรมเพิ่มพูนความรู้เป็นระยะอย่างต่อเนื่อง

1.7 การแสวงหาความร่วมมือของชุมชนทั้งในรูปของงบประมาณหรือความช่วยเหลือด้านต่างๆ ทั้งของภาครัฐและเอกชน เนื่องจากโรงเรียนแต่ละแห่งได้รับจัดสรรงบประมาณตามขนาดของโรงเรียน แม้จะมีการจัดสรรงบประมาณหนึ่งสำหรับการดำเนินงานห้องสมุดแล้วก็ตาม แต่ก็ยังไม่พอเพียง จึงจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือของชุมชน โดยอาจสร้างเป็นเครือข่ายความร่วมมือเพื่อให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในกิจการด้านห้องสมุดของโรงเรียน

2. บุคลากร การดำเนินงานห้องสมุดให้มีความต่อเนื่องและมั่นคง จำเป็นต้องอาศัยบุคลากรทางวิชาชีพห้องสมุดอย่างแท้จริง การใช้อาจารย์บรรณารักษ์ที่มีภาระงานสอนเต็มคาบเพื่อมาดำเนินงานห้องสมุดจึงทำให้ไม่สามารถควบคุมดูแลห้องสมุดได้อย่างเต็มที่ นอกจากนั้นบางโรงเรียนอาจไม่มีบุคลากรทางวิชาชีพห้องสมุดก็ยิ่งส่งผลให้ห้องสมุดไม่เป็นที่พึงปรารถนาของผู้ใช้มากยิ่งขึ้น ยิ่งไปกว่านั้น หากมีการย้ายตำแหน่งอาจารย์ประจำที่เคยมีหน้าที่รับผิดชอบดูแลงานห้องสมุดด้วยเหตุผลใดก็ตาม ก็ส่งผลเสียต่อการดำเนินงานห้องสมุดด้วยเช่นกัน ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินงานห้องสมุดเป็นไปได้อย่างดี บุคลากรที่รับผิดชอบเรื่องนี้จำเป็นต้องมีหน้าที่รับผิดชอบดังนี้

2.1 การจัดทำแผนกิจกรรมการดำเนินงานห้องสมุดประจำปีเสนอต่อผู้บริหาร โดยแสดงให้เห็นถึงการทำงานกิจกรรมส่งเสริมการอ่านต่าง ๆ ตลอดภาคการศึกษาเพื่อส่งเสริมการอ่านอย่างสม่ำเสมอ

2.2 การติดต่อประสานงานกับอาจารย์ประจำแต่ละวิชาในกลุ่มสาระการเรียนรู้เพื่อการทำงานร่วมกันอย่างเป็นรูปธรรม ด้วยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ถึงความต้องการของอาจารย์และนักเรียนในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ ตลอดจนการทำงานร่วมกันเป็นทีมเพื่อเอื้อประโยชน์ต่อการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านสูงสุด

2.3 การนำเสนอกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อช่วยสนับสนุน/ส่งเสริมการอ่าน และการใช้ห้องสมุดเพื่อการเรียนการสอนแก่อาจารย์ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ให้มากยิ่งขึ้น เนื่องจากในแต่ละวิชามีธรรมชาติการเรียนรู้ที่ต่างกัน จึงจำเป็นต้องเสาะหาตัวอย่างกิจกรรมที่จะช่วยสนับสนุน/ส่งเสริมการอ่านให้กว้างขวางมาก

2.4 การแสวงหาภาคีความร่วมมือในกลุ่มห้องสมุดโรงเรียนเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการใช้ความรู้ด้านเทคโนโลยีใหม่ ๆ ตลอดจนความช่วยเหลือด้านต่าง ๆ ด้วยปัจจุบันมีเทคโนโลยีใหม่ ๆ สำหรับการดำเนินงานห้องสมุดให้สะดวกและรวดเร็วยิ่งขึ้น การสร้างเครือข่ายภายในกลุ่มห้องสมุดระดับเดียวกันจะช่วยเอื้อให้เกิดความสะดวกและรวดเร็วในการส่งต่อบริการห้องสมุดที่มีประสิทธิภาพ

2.5 การให้นักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการช่วยกิจการงานของห้องสมุดด้วยการมอบหมายภาระงานที่นักเรียนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมได้ เช่น การจัดชั้นหนังสือ การซ่อมแซมหนังสืออย่างง่าย การยืม-คืน เป็นต้น

แนวทางในการจัดโครงการบริการวิชาการที่ยั่งยืนของสำนักหอสมุดกลาง

ผลที่ได้จากการติดตามและประเมินผลโครงการบริการวิชาการแก่ชุมชนในภาคกลาง แสดงข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ชัดเจนว่าบุคลากรผู้ทำหน้าที่รับผิดชอบหลักในงานด้านห้องสมุดนั้นเป็นตัวกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนกิจกรรมต่าง ๆ ที่ช่วยเอื้อต่อการดำเนินงานที่ยั่งยืนของห้องสมุด สำนักหอสมุดกลางในฐานะที่ให้บริการวิชาการโดยการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนในภูมิภาคต่าง ๆ จึงสามารถสรุปแนวทางในการจัดโครงการบริการวิชาการที่ยั่งยืนต่อไป ดังนี้

1. การศึกษาความต้องการของชุมชน ได้แก่ การสำรวจพื้นที่เพื่อประชุม/ปรึกษา/แลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้บริหารโรงเรียน/ผู้บริหารท้องถิ่น/ครูบรรณารักษ์/ชุมชน
2. การคัดเลือกชุมชน ได้แก่ ความพร้อมของชุมชนที่ประกอบด้วย ผู้บริหาร และบุคลากร
3. การกำหนดรูปแบบการจัดบริการวิชาการแก่ชุมชน ได้แก่ การอบรมเชิงปฏิบัติการการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน และการจัดหาทรัพยากรห้องสมุด





บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2544). การศึกษาสภาพการอ่านของนักเรียนและการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในโรงเรียน. สืบค้นเมื่อ 22 มีนาคม 2556 จาก http://academic.obec.go.th/resources/node/1/7/multimedia_sec_detail/82
- จารวี พิภพโพธิ์. (2554). การใช้ห้องสมุดประกอบการสอนและเจตคติต่อการใช้ห้องสมุดประกอบการสอนของครูของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1. สารนิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- ธิดา สุวรรณสาครกุล. (2554). การศึกษาคุณลักษณะของตัวแบบในการอ่านที่ส่งผลต่อนิสัยรักการอ่านของเด็กวัยรุ่นในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- บุญชม ศรีสะอาด. (2535). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ปัทมา อินทร์วิมล. (2552). องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- สกุณี เกรียงชัยพร. (2548). องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อนิสัยรักการอ่านของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนนาคนาวาอุปถัมภ์ เขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- อัจฉรา ประดิษฐ์. (2550). ขบวนการไทยให้เป็นนักอ่าน (๑). กรุงเทพฯ: สำนักงานอุทยานการเรียนรู้

ภาคผนวก

- แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนด้านการสนับสนุนการดำเนินงานของห้องสมุด
- แบบสอบถามนิสัยรักการอ่านสำหรับนักเรียนประถมศึกษา
- แบบสอบถามพฤติกรรมและความพึงพอใจในการใช้บริการห้องสมุดของนักเรียนประถมศึกษา
- แบบสอบถามนิสัยรักการอ่านสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา
- แบบสอบถามพฤติกรรมและความพึงพอใจในการใช้บริการห้องสมุดของนักเรียนมัธยมศึกษา
- แบบสัมภาษณ์ การให้การสนับสนุนของครู
- แบบสอบถามพฤติกรรมและความพึงพอใจในการใช้บริการห้องสมุดของครู
- ประมวลภาพโครงการวิจัย การติดตามผลการดำเนินงานบริการวิชาการแก่ชุมชนในภาคกลาง

แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนด้านการสนับสนุนการดำเนินงานของห้องสมุด

วันที่สัมภาษณ์.....โรงเรียน.....

ชื่อผู้อำนวยการ.....

1. ข้อมูลทั่วไป

1.1 ระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียน.....ปี.....เดือน

1.2 จำนวนผู้ช่วยงานบริหารโรงเรียน.....คน

2. การสนับสนุนของผู้บริหาร

2.1 มีการพัฒนาห้องสมุดเป็นลายลักษณ์อักษรหรือไม่ มี ขอสำเนาเอกสาร

ไม่มี ใช้วิธีการดำเนินการอย่างไร.....

.....
.....
.....

2.2 ลักษณะการบริหารงานห้องสมุด

ขึ้นตรงกับฝ่ายวิชาการ

เป็นส่วนหนึ่งของงาน (เช่น งานแนะแนว) ที่ขึ้นตรงกับฝ่ายวิชาการ

ลักษณะอื่น ๆ (ระบุ).....

.....
.....
.....

2.3 ผู้รับผิดชอบงานห้องสมุด

ในรูปคณะกรรมการ ขอสำเนาเอกสาร

ครูบรรณารักษ์

อื่น ๆ (ระบุ).....

.....
.....

2.4 ภาระงานที่กำหนดให้ครูบรรณารักษ์

เป็นบรรณารักษ์อย่างเดียว

เป็นบรรณารักษ์และสอนด้วย ขอสำเนาเอกสาร (จำนวนชั่วโมงสอน)

เป็นบรรณารักษ์ สอน และงานอื่น ๆ ขอสำเนาเอกสาร (จำนวนชั่วโมงสอน/ภาระงานอื่นที่

ได้รับมอบหมาย)

2.5 การกำหนดงบประมาณให้กับห้องสมุด

- จัดแบ่งงบประมาณประจำปี สำหรับห้องสมุดโดยเฉพาะ
- เป็นงบประมาณที่รวมอยู่กับงบประมาณของฝ่ายวิชาการ
- ไม่ได้กำหนดให้แน่นอน หากต้องการขออะไรให้อนุมัติเป็นคราว ๆ
- อื่น ๆ (ระบุ).....

2.6 จำนวนงบประมาณที่ได้รับในช่วงปีที่ผ่านมา (ขอตัวเลขภายหลัง)

2.7 การแสวงหาแหล่งสนับสนุนด้านการเงินและทรัพยากร

- ไม่ได้ดำเนินการ
- ดำเนินการโดย

2.8 การสนับสนุนบรรณารักษ์ในด้านความรู้ทางด้านบรรณารักษศาสตร์

- ให้เรียนรู้เอง
- ให้เรียนรู้กับบรรณารักษ์โรงเรียนอื่น
- ส่งไปอบรมกับสมาคมห้องสมุดฯ
- อื่น ๆ (ระบุ).....

2.9 การสนับสนุนห้องสมุดในด้านบุคลากร

- ให้ครูในโรงเรียนไปช่วยงานห้องสมุด และมีการอำนวยความสะดวกอย่างไร เช่น ยืดหยุ่นด้านเวลา ด้านภาระงานสอน.....
- ให้นักเรียนไปช่วยงานห้องสมุด ให้นักเรียนไปหรือไม่ อย่างไร.....

2.10 การให้ความสำคัญต่อห้องสมุด

1) กำหนดให้ครูผู้สอนวางแผนการสอน โดยมีกิจกรรมที่ต้องนำนักเรียนมาใช้ห้องสมุด

- ใช่ ไม่ใช่

อย่างไร

2) สนับสนุนให้บรรณารักษ์จัดกิจกรรมเล่านิทาน หรือแนะนำหนังสือในห้องสมุดสัปดาห์ละ

ครั้ง

- ใช่ ไม่ใช่

3) กำหนดให้บรรณารักษ์สอนการใช้ห้องสมุดแก่นักเรียนทุกชั้นเรียนในชั่วโมงกิจกรรมพัฒนา

ผู้เรียน

- ใช่ ไม่ใช่

- 4) สนับสนุนให้มีกำหนดเวลาย่านหนังสืออ่านในห้องเรียน ใช่ ไม่ใช่
- 5) สนับสนุนนักเรียนให้มีการจัดตั้งชมรมห้องสมุด ใช่ ไม่ใช่
- 6) กำหนดให้ห้องสมุดเปิดบริการนอกเวลาราชการ ใช่ ไม่ใช่
- หาก ใช่ กำหนดเวลาหรือแนวปฏิบัติอย่างไร.....

2.11 การปรับปรุงพัฒนาห้องสมุด

- 1) มีการพัฒนาสถานที่ในห้องสมุดเป็นระยะ ใช่ ไม่ใช่
- ได้แก่ ทาสี ปรับขยายห้อง อื่นๆ.....

- 2) จัดหาคอมพิวเตอร์ในการค้นหาหนังสือเพิ่มเติม ใช่ ไม่ใช่
- 3) จัดหาคอมพิวเตอร์ในการค้นอินเทอร์เน็ตเพิ่มเติมเพิ่มเติม ใช่ ไม่ใช่
- 4) สนับสนุนโปรแกรมห้องสมุดเพื่อใช้ในการค้นหาหนังสือ ใช่ ไม่ใช่
- 5) สนับสนุนการจัดหาหนังสือ สื่อ อื่นๆ เข้าห้องสมุด ใช่ ไม่ใช่

เช่น หางบให้ต่างหากเพิ่ม.....

2.12 การแสวงหาแหล่งสนับสนุนจากชุมชนหรือที่อื่น ๆ

- 1) ขอความร่วมมือ/การสนับสนุนกับหน่วยงานของรัฐเพื่อเป็นแหล่งสนับสนุน ใช่ ไม่ใช่

เช่น เครือข่ายระหว่างโรงเรียน หน่วยงานรัฐด้วยกัน.....

- 2) ขอความร่วมมือ/สนับสนุนภายในชุมชน ใช่ ไม่ใช่

เช่น วัด อบต. อบจ.

- 3) ขอความร่วมมือ/การสนับสนุนภายนอกชุมชน ใช่ ไม่ใช่

เช่น องค์กรหรือมูลนิธิเอกชนต่าง ๆ.....

3. ตามความคิดเห็นของท่านแล้ว คิดว่าปัจจัยที่ช่วยเกื้อหนุนความสำเร็จของห้องสมุด

.....

.....

.....

.....

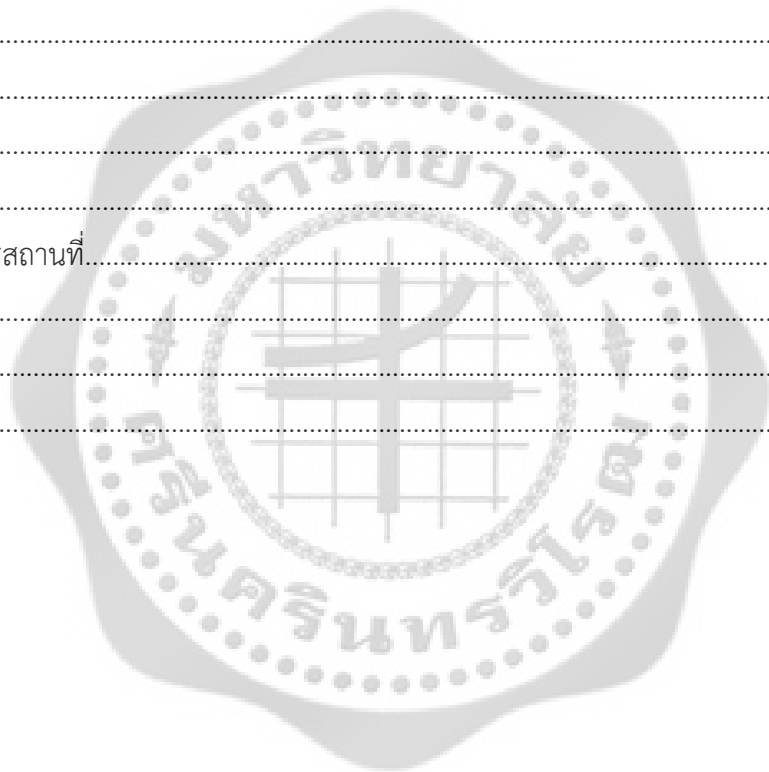
.....

.....
4. ปัญหา/อุปสรรค หรือข้อจำกัดต่างๆ ที่ประสบ ได้แก่

งบประมาณ.....

บุคลากร.....

อาคารสถานที่.....



แบบสอบถามนิยักรักการอ่านสำหรับนักเรียนประถมศึกษา

โรงเรียน.....

ระดับชั้นที่เรียน () ประถม 4 () ประถม 5 () ประถม 6

คำชี้แจง ให้นักเรียนกาเครื่องหมาย / ลงในช่องที่ตรงกับการกระทำของนักเรียนตามความเป็นจริง

ข้อความ	จริงมาก	จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
1. นักเรียนชอบอ่านหนังสือ				
2. นักเรียนอ่านหนังสือที่ชอบซ้ำๆ กันหลายครั้ง				
3. นักเรียนแลกเปลี่ยนหนังสืออ่านกับเพื่อน				
4. นักเรียนเล่าเรื่องจากหนังสือที่อ่านให้เพื่อนฟัง				
5. นักเรียนชอบเข้าร่วมกิจกรรมในห้องสมุด				
6. นักเรียนอ่านหนังสือเมื่อมีเวลาว่าง				
7. นักเรียนดูแลรักษาหนังสือไม่ให้ชำรุดเสียหาย				
8. นักเรียนยืมหนังสือจากห้องสมุดไปอ่าน				
9. นักเรียนชอบไปอ่านหนังสือในห้องสมุด				
10. นักเรียนได้รับความรู้ใหม่ ๆ จากการอ่านหนังสือ				

แบบสอบถามพฤติกรรมและความพึงพอใจในการใช้บริการห้องสมุดของนักเรียนประถมศึกษา

คำชี้แจง โปรดกรอกข้อความและทำเครื่องหมาย / ลงในช่องความเป็นจริง

โรงเรียน.....

ระดับชั้นที่เรียน () ประถม 4 () ประถม 5 () ประถม 6

ด้านพฤติกรรมการใช้ห้องสมุด

1. นักเรียนเข้าใช้ห้องสมุดโรงเรียน

() 5 วัน/สัปดาห์ () 3 - 4 วัน/สัปดาห์ () 1- 2 วัน/สัปดาห์

2. นักเรียนเข้าใช้ห้องสมุดโรงเรียนเพื่อ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

() ศึกษาค้นคว้าเพื่อการเรียน () ทำการบ้าน () อ่านหนังสือเพื่อความบันเทิง
() อื่น ๆ โปรดระบุ

3. นักเรียนยืมหนังสือออกนอกห้องสมุด

() บ่อยครั้ง () ไม่บ่อย () ไม่เคยเลย (ระบุเหตุผล).....

4. นอกจากหนังสือเรียนแล้ว นักเรียนชอบอ่านหนังสือประเภทไหน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

() เรื่องสั้น () นิยาย () หนังสือเกี่ยวกับอาชีพ
() ความรู้ทั่วไป () นิทาน () การ์ตูน
() อื่น ๆ โปรดระบุ

ด้านความพึงพอใจที่มีต่อบริการของห้องสมุด

ข้อความ	พอใจมากที่สุด	พอใจมาก	พอใจน้อย	พอใจน้อยที่สุด
1. จำนวนหนังสือที่ในห้องสมุดมีเพียงพอ				
2. มีหนังสือใหม่เข้ามาในห้องสมุดเสมอ				
3. หนังสือไม่ชำรุดฉีกขาด				
4. จำนวนเก้าอี้หรือที่นั่งมีเพียงพอ				
5. จำนวนพื้นที่ของห้องสมุดไม่คับแคบ				
6. จำนวนคอมพิวเตอร์ใช้ค้นหาหนังสือมีเพียงพอ				
7. จำนวนคอมพิวเตอร์ใช้สืบค้นอินเทอร์เน็ตมีเพียงพอ				
8. เวลาเปิด-ปิดของห้องสมุดเหมาะสม				
9. มีครูช่วยเหลือนำในในห้องสมุดอย่างดี				
10. หยิบหนังสือจากชั้นได้ง่าย				
11. ห้องสมุดมีความสะอาดและน่าเข้าไปใช้				
12. ห้องสมุดมีความเงียบสงบ				
13. จำนวนหนังสือที่ให้ยืมออกนอกห้องสมุดมีเพียงพอ				
14. ระยะเวลาที่ให้ยืมมีเพียงพอ				

แบบสอบถามนิสัยรักการอ่านสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา

โรงเรียน.....

ระดับชั้นที่เรียน () มัธยมศึกษา 1 - 3 () มัธยมศึกษา 4 - 6

คำชี้แจง ให้นักเรียนกาเครื่องหมาย / ลงในช่องที่ตรงกับกรกระทำของนักเรียนตามความเป็นจริง

ข้อความ	จริงมาก	จริง	ไม่จริง	ไม่จริง เลย
1. นักเรียนมักยืมหนังสือจากห้องสมุดโรงเรียนไปอ่าน				
2. นักเรียนอ่านหนังสือพิมพ์ทุกวัน				
3. เวลาว่างช่วงพักกลางวัน นักเรียนจะไปอ่านหนังสือในห้องสมุด				
4. นักเรียนหาหนังสือมาอ่านเพิ่มเติมบทเรียนในแต่ละวิชา				
5. นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของห้องสมุด				
6. นักเรียนชอบอ่านหนังสือเมื่อมีเวลาว่าง				
7. นักเรียนรู้สึกเวลาหมดไปอย่างรวดเร็วเมื่ออ่านหนังสือ				
8. นักเรียนชอบอ่านหนังสือใหม่ในห้องสมุดของโรงเรียน				
9. นักเรียนชอบไปห้องสมุด เพราะมีหนังสือหลากหลายประเภทให้เลือกอ่าน				
10. เมื่อนักเรียนอ่านหนังสือเสร็จแล้ว มักเก็บวางเป็นระเบียบ				
11. เมื่อนักเรียนเกิดความสงสัยในเรื่องใด จะหาหนังสือที่เกี่ยวกับเรื่องนั้นมาอ่านให้หายสงสัย				
12. นักเรียนคอยดูแลรักษาหนังสือไม่ให้ชำรุดเสียหาย				
13. นักเรียนและเพื่อนแลกเปลี่ยนหนังสือกันอ่าน				
14. นักเรียนชอบจดบันทึกข้อความหรือเนื้อเรื่องที่น่าสนใจจากหนังสือที่อ่าน				
15. นักเรียนจะคุยหรือเล่าเรื่องจากหนังสือที่อ่านให้เพื่อนฟัง				
16. นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการอ่านหนังสือไปใช้ในชีวิตประจำวันได้				
17. นักเรียนได้ความรู้ใหม่ ๆ จากการอ่านหนังสือ				

แบบสอบถามพฤติกรรมและความพึงพอใจในการใช้บริการห้องสมุดของนักเรียน

คำชี้แจง โปรดกรอกข้อความและทำเครื่องหมาย / ลงในช่องความเป็นจริง

โรงเรียน.....

ระดับชั้นที่เรียน () มัธยม 1 - 3 () มัธยม 4 - 6

ด้านพฤติกรรมการใช้ห้องสมุด

1. นักเรียนเข้าใช้ห้องสมุดโรงเรียน

() 5 วัน/สัปดาห์ () 3 - 4 วัน/สัปดาห์ () 1- 2 วัน/สัปดาห์

2. นักเรียนเข้าใช้ห้องสมุดโรงเรียนเพื่อ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

() ศึกษาค้นคว้าเพื่อการเรียน () ทำการบ้าน () อ่านหนังสือเพื่อความบันเทิง

() อื่น ๆ โปรดระบุ.....

3. นักเรียนยืมหนังสือออกนอกห้องสมุด

() บ่อยครั้ง () ไม่บ่อย () ไม่เคยเลย (ระบุเหตุผล).....

4. นอกจากหนังสือเรียนแล้ว นักเรียนชอบอ่านหนังสือประเภทไหน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

() เรื่องสั้น () นิยาย () หนังสือเกี่ยวกับอาชีพ

() ความรู้ทั่วไป () นิทาน () การ์ตูน

() อื่น ๆ โปรดระบุ.....

ด้านความพึงพอใจที่มีต่อบริการของห้องสมุด

ข้อความ	พอใจมากที่สุด	พอใจมาก	พอใจน้อย	พอใจน้อยที่สุด
1. จำนวนหนังสือที่ในห้องสมุดมีเพียงพอ				
2. มีหนังสือใหม่เข้ามาในห้องสมุดเสมอ				
3. หนังสือไม่ชำรุดฉีกขาด				
4. จำนวนเก้าอี้หรือที่นั่งมีเพียงพอ				
5. จำนวนพื้นที่ของห้องสมุดไม่คับแคบ				
6. จำนวนคอมพิวเตอร์ใช้ค้นหาหนังสือมีเพียงพอ				
7. จำนวนคอมพิวเตอร์ใช้สืบค้นอินเทอร์เน็ตมีเพียงพอ				
8. เวลาเปิด-ปิดของห้องสมุดเหมาะสม				
9. มีครูช่วยเหลือนำในในห้องสมุดอย่างดี				
10. หยิบหนังสือจากชั้นได้ง่าย				
11. ห้องสมุดมีความสะอาดและน่าเข้าไปใช้				
12. ห้องสมุดมีความเงียบสงบ				
13. จำนวนหนังสือที่ให้ยืมออกนอกห้องสมุดมีเพียงพอ				
14. ระยะเวลาที่ให้ยืมมีเพียงพอ				

ข้อเสนอแนะสำหรับห้องสมุด

.....

.....

.....

แบบสัมภาษณ์ การให้การสนับสนุนของครู

วันที่บันทึก.....

โรงเรียน.....

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์

สถานภาพส่วนตัว

1. เพศ ชาย หญิง
2. อายุ ปี
3. ระดับการศึกษา ปริญญาตรี ปริญญาโท
 อื่นๆ (ระบุ)
4. สาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา
5. วิชาที่สอน
 - 5.1 จำนวนคาบ/สัปดาห์
 - 5.2 จำนวนคาบ/สัปดาห์
 - 5.3 จำนวนคาบ/สัปดาห์
6. ภาระงานอื่น
 - 6.1
 - 6.2

การให้การสนับสนุนการพัฒนาห้องสมุด

ช่วงก่อนการพัฒนาห้องสมุด

1. ท่านมีความเห็นว่า ห้องสมุดมีความสำคัญต่อการเรียนการสอน เพียงไร
 มากที่สุด มาก พอประมาณ น้อย น้อยที่สุด
2. ท่านเห็นด้วยกับนโยบายการพัฒนาห้องสมุดของผู้บริหาร เพียงไร
 มากที่สุด มาก พอประมาณ น้อย น้อยที่สุด
3. ท่านสนับสนุนให้มีการพัฒนาห้องสมุด เพียงไร
 มากที่สุด มาก พอประมาณ น้อย น้อยที่สุด
4. ท่านสนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน เพียงไร
 มากที่สุด มาก พอประมาณ น้อย น้อยที่สุด

5. ในการดำเนินงานพัฒนาห้องสมุด ท่านได้เข้าไปมีบทบาทอย่างไร

- เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการในการพัฒนาห้องสมุด
- เข้าร่วมวางแผนงานการพัฒนาห้องสมุด
- ให้คำแนะนำเกี่ยวกับแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาห้องสมุด
- กำหนดให้นักเรียนในชั้นที่รับผิดชอบไปช่วยทำงาน เมื่อเริ่มการพัฒนา
- ช่วยเหลือในเรื่องการติดต่อประสานงาน เพื่อขอความร่วมมือจากชุมชน
- ช่วยเหลือในเรื่องการระดมทุน เช่น ขอรับบริจาค

6. ระหว่างดำเนินการพัฒนาห้องสมุด (process)

- เป็นบุคคลหนึ่งที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนา ในฐานะกรรมการฯ เช่น
 - เป็นกรรมการในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน
 - เป็นกรรมการฝ่ายประเมินผล
 -
 -
 -
- ในฐานะครูที่ไม่ได้เข้าร่วมเป็นกรรมการฯ ได้ให้การสนับสนุนโดย
 - ให้คำปรึกษา แนะนำ ในการทำงาน เช่น
 - การจัดสถานที่ และตกแต่งภายในห้องสมุด

.....

.....

.....

.....

- ช่วยในการคัดเลือกหนังสือ
- เข้าร่วมอบรมเกี่ยวกับ “การใช้ห้องสมุด”
- สนับสนุนให้นักเรียนมาช่วยงานห้องสมุดต่อเนื่อง

แบบสอบถามพฤติกรรมและความพึงพอใจในการใช้บริการห้องสมุดของครู

คำชี้แจง โปรดกรอกข้อความและทำเครื่องหมาย / ลงในช่องความเป็นจริง

โรงเรียน.....

เพศ () ชาย เพศ () หญิง

อายุปี ประสบการณ์ในการสอน.....ปี

ระดับชั้นที่เรียน () ประถม 1 - 3 () ประถม 4 - 6 () มัธยม 1 - 3 () มัธยม 4 - 6

ด้านพฤติกรรมการใช้ห้องสมุด

1. ท่านเข้าใช้ห้องสมุดโรงเรียนสัปดาห์ละ

() 5 วัน/สัปดาห์ () 3 - 4 วัน/สัปดาห์ () 1- 2 วัน/สัปดาห์

2. ท่านเข้าใช้ห้องสมุดโรงเรียนเพื่อ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

() ศึกษาค้นคว้า () เตรียมการสอน () อ่านหนังสือเพื่อความบันเทิง

() อื่น ๆ โปรดระบุ.....

3. การยืมหนังสือออกนอกห้องสมุด

() บ่อยครั้ง () ไม่บ่อย () ไม่เคย

4. ท่านชอบอ่านหนังสือประเภทไหน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

() ตำราวิชาการ () เรื่องสั้น () นิยาย () คู่มือประกอบอาชีพ

() ความรู้ทั่วไป () อื่น ๆ โปรดระบุ

.....

5. ท่านเคยนำนักเรียนมาจัดกิจกรรมเพื่อการเรียนการสอนในห้องสมุด

() บ่อยครั้ง () ไม่บ่อย () ไม่เคย

ความพึงพอใจที่มีต่อบริการห้องสมุดของครู

ข้อความ	มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด
1. จำนวนหนังสือที่ในห้องสมุดมีเพียงพอ				
2. ความทันสมัยของหนังสือในห้องสมุด				
3. สภาพตัวเล่มหนังสือ (เก่า ชำรุด)				
4. จำนวนที่นั่งอ่าน				
5. จำนวนพื้นที่โดยรวมของห้องสมุด				
6. จำนวนคอมพิวเตอร์ใช้ในการค้นหาหนังสือ				
7. จำนวนคอมพิวเตอร์ใช้ในการสืบค้นอินเทอร์เน็ต				
8. เวลาเปิด-ปิดของห้องสมุด				
9. การมีส่วนร่วมในการแนะนำหนังสือเข้าห้องสมุด				
10. การส่งเสริมการจัดกิจกรรมเพื่อการเรียนการสอน				
11. ความสะดวกในการหยิบตัวเล่มจากชั้น				
12. สภาพความเรียบร้อยของชั้นวางหนังสือ				
13. บริเวณที่นั่งอ่านสะอาด/เรียบร้อย				
14. ความเงียบสงบในห้องสมุด				
15. แสงสว่างในห้องสมุด				
16. ความสะดวกของเคาน์เตอร์บริการยืม-คืน				
17. ป้ายประกาศ/ประชาสัมพันธ์กิจกรรม				
18. มนุษยสัมพันธ์ของผู้ให้บริการ				
19. จำนวนหนังสือที่ให้ยืม				
20. ระยะเวลาในการให้ยืม				

ข้อเสนอแนะสำหรับห้องสมุด

.....

.....

.....

ประมวลภาพโครงการวิจัย การติดตามผลการดำเนินงานบริการวิชาการแก่ชุมชนในภาคกลาง
โรงเรียนสุเหร่าบ้านดอน เขตวัฒนา กรุงเทพฯ และโรงเรียนบ้านวังตาอินทร์ อ.โคกเจริญ จ.ลพบุรี.



